

Sokoli slavijo jubilej svojega voditelja

Ganglova svečanost na Taboru

Ljubljana, 12. novembra.

Snoči je naše Sokolstvo na Taboru praznovalo trojni jubilej svojega prvega podstaroste Engelberta Gangla; 60-letnico njegovega življenja, 30-letnico njegovega sokolskega dela in 10-letnico starostovanja. Mnogoštevilni obisk od strani naših Sokolov in Sokolic, ogromna udeležba sokolskih predstavnikov iz inozemstva in iz vse kraljevine, viharno gromko navdušenje, s katerim je vse zbrano občinstvo manifestiralo za slavljenca, so bili najzgovornejši dokaz, kako velike simpatije uživa med našim narodom in je daleč onkraj meja naš veliki nacionalni, sokolski voditelj.

Dvorana na Taboru je bila okusno aranžirana z zelenjem, cvetjem in nacionalnimi barvami. Med vsemi najvidnejšimi predstavniki našega, češkoslovaškega in ruskega Sokolstva, predstavniki naših oblastev in naših narodnih organizacij, ki so že popoldne prisostvovali slavnosti v Narodnem domu, so se večera udeležili tudi pomočnik bana dr. Pirkmajer, župan dr. Puc in konzul CSR inž. Ševčík. Ko je jubilar prestopil prag Sokolskega doma, ga je mladina že v vestibulu obsula z burnimi ovacijami, okrožna načelnica Gregoričeva pa je pristopila k njemu in mu pripela na prvi sopek slovenskih rož nagelj, rožmarin in rožmarin. Ko je podstarosta vstopil v dvorano, je burno pozdravljanje zraslo do viška, z balkona, galerije in iz lož se je usipalo cvetje, orkester pa je med splošnim navdušenjem zaigral sokolsko koračnico.

Po kratki uverturi, s katero sta sokolski orkester in za Završanov kvartet dala slavju posebno svečano lepo obeležje, je starosta ljubljanske župe dr. Pipenbacher s kratkim nagovorom otvoril oficielni del večera. Prvo misel je posvetil Nj. Vel. kralju Aleksandru, ki mu je med svirenjem kraljevske himne vsa množica stoji izkazala svojo vdanost in čast. Zatem je dr. Pipenbacher stavlil zasluge podstaroste Gangla na polju vzgoje mladine, socialno-organizacijskega dela, mladinske književnosti, posebej pa na mu je kot velikemu Slovencu, Jugoslovcu in Slovancu, kot velikemu pesniku sokolske misli izrekel najpristranejšo zahvalo.

Pozdravni govori predstavnikov iz vse države.

Tej otvornitvi besedi, ki jo je zbrano občinstvo sprejelo z iskrenimi aplaudacijami, so sledili pozdravi, ki so jih slavljenec prinesel sokolski in drugi nacionalni sodelavci od vseh strani. Starosta beograjske sokolske župe Živković je podstarosta Gangla slavil kot ono veliko osebnost, v kateri je SKJ zmerom našel svojo oporo v vseh silah naroda in države. Dr. Švigelj je v imenu Jugoslovenske pevске zveze in Hubadove pevске župe čestital Ganglu k 60-letnici njegove mladosti. Tej pozdravni besedi predstavnik pevcev je dal Završanov kvartet umetniški akcent s tem, da je govorniku besedo podkrepil s pesmijo. Starosta zetske župe Milošević je v temperatnem govoru, ki ga je občinstvo nekajkrat prekinjalo s spontanimi odobravanjem, izrekel željo, naj bi se dolgo živel v delu za domovino, narod in zdravje. Podstarosta Jugoslovenske gasilske zveze Turk je v svojem originalno

prisrčnem tonu izjavil jubilaru zaoblubo, da pojdejo tudi gasilci po njegovi poti do konca. Starosta kranjske župe dr. Semrov je v kratkih jedrnatih besedah izjavil, da si danes brez Gangla ne moremo več misliti našega Sokolstva. Ob koncu njegovih izjavljaj so bratje z juga pričeli ubrano z umetniškimi občutjem peti prelepo staro slovansko zdravico »Na mnogaja letaa.

Zatem je predsednik sekcije JUJ za dravsko banovino Dimnik v imenu velike armade 25.000 slovenskih učiteljev izrekel čestitke v imenu onega stanu, iz katerega vrst je slavljenec izšel. Starosta niške župe Dimitrijević se je Ganglu poklonil kot voditelju tistega sokolstva, ki črpa vse svoje etične in duhovne sile iz nauka, da mora biti jutri bolje na svetu, kakor je danes. V imenu jugoslovenskih dobrovoljcev je predsednik Lorgier s čestitkami jubilaru izjavil, da je sokolska ideja dala največ dobrovoljcev, ki so se šli bit za Jugoslavijo. Po govornih novosadskega staroste dr. Pavlana in staroste zagrebske župe dr. Gavrančeta je izrekel starosta novomeške župe dr. Vačić čestitke, ki jih je prinesel jubilaru iz tiste pokrajine, ki je dala pečet njegovemu duhu in delu. Predsednik ZKD direktor Jug je namesto drugih čestitk ponovil samo željo, ki jo je nekdo izrekel slavljenec sam: namreč željo, da naj bi bilo nekdo na naših grških toliko sokolskih domov, kakor je danes na njih cerkvic. Takrat šele bo zmaga sokolstva in zmaga nacionalizma popolna. Dr. Ražem iz Zagreba je prinesel pozdrave od primorskih Sokolov, med katerimi je tudi Gangl pričel pot svojega nadvse prevelikega dela. Starosta sarajevske župe dr. Vidović je po kratkem zanositem govoru vzbudil val navdušenja med poslušalci s tem, da je v čisti slovenščini in z lepim glasom zapel našo znano »En starček je živel«. Z njim je zapela vsa dvorana in med burnim navdušenjem napjala jubilaru. Za njim so govorili še starosta osješke župe Dimitrijević, predsednik društva »Bela Krajina« dr. Koce, ki je podstarosta pozdravil v imenu njegove najbožje domovine, predsednik »Kрке« dr. Perko, starosta splitske sokolske župe dr. Mrmoš, v imenu Streličke družine Sterlekar, za sušaško župo starosta Polić, zastopnik tuzlanske župe in za župo Šibenik-Zadar urednik Čelar.

Slavljenčeva zahvala.

Ko se je večer nagibal že proti polnoči, se je izza mize dvignil slavljenec in se v iskrenih besedah zahvalil za vse čestitke in prijazne želje, s katerimi so ga obsuli govorniki. Ta dan, tako je govoril jubilar, prav za prav ni posvečen meni, ta dan samo sokolska ideja spet enkrat slavi svojo veliko zmago. Prispeli ste iz vseh krajev države, da ponovno skupaj manifestiramo, da je izmed vseh moči v narodem in državnem življenju sokolska misel prva. Edina misel, ki nas spaja vse Jugoslovane in vse Slovane je sokolska misel. Davi se je jubilar in z njim vsi sokolski staroste in funkcionarji ter gostje odpejali v Metliko, kjer je Bela Krajina danes s posebno svečanostjo praznovala jubilej svojega velikega rojaka s tem, da Glavni trg preimenuje na Ganglovo ime.

Verbole Tomo, Pušlar Mirko, Heric Albert, Glaesener Jurij, Antić Ladislav, Plašč Avg. in Skoberne.

Pri slučajnostih so se obravnavale nekatere organizatorične zadeve dravske oblasti. V debato so posegli odlični stari ferijalci, kakor g. direktor Rado Pavlič, prof. g. Lapane in drugi. V imenu upravnega odbora centrale Ferijalnega saveza je pozdravil zbor profesor g. Radoje Knežević, ki je izrazil željo, da bi se drugo leto vršil oblastni zbor že v novem, lastnem domu. Sprejetih je bilo več resolucij, s katerimi se pooblašča novi odbor, da izvede različne organizatorične zadeve v dravski oblasti.

Mariborska kronika

Maribor, 12. novembra.

Po gredem vremenu se je porodila današnja nedelja in lepem jesenskem solncu, ki so ga bili najbolj veseli Martin in Tinke. Ker je na Pohorju že smučarski raj, jo je ubralo mnogo smučarjev tja.

Prav pestra je bila večerajšnja sobota. V dvorani Uniona pa je bil pravi umetniški večer, ki ga je pripravilo Mariborčanom skopelsko pevsko društvo »Vardar«.

Ob pol 12. večeraj so privedli Mariborčani gostom z juga prisrčen sprejem. V imenu občine jih je pozdravil podžupan g. Golouh. Zvečer je bila velika dvorana Uniona polna. Ko so se pevci pojavili na odru, jih je publika navdušeno pozdravila, zlasti pa je bil dolgotrajnih ovacij deležen pevovodja profesor Brnčić. Še prvi del programa, ki je obsegal nabožne pesmi, si je osvojil poslušalce, višek večera je bil pa drugi del. Nasledel je predsednik pevskega zbora Glasbene Matice pozdravil drage goste in želel, da bi bile vedno z njimi tako prijateljske vezi kakor so zdaj. Izročil jim je krasen pozlačen lorvorjev venec. Občinstvo je bilo tako navdušeno, da so morali gostje ponoviti štiri pesmi. Po koncertu je mestna občina priredila prijateljski večer v novo preurejeni dvorani v Kazini.

Zvečer ob 20. se je vršil v dvorani Gasilskega doma na Koroški cesti izredni občni zbor mariborskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva, na katerem se je društvo v smislu novega zakona o gasilnih reorganiziralo. Za ta dogodek je vladalo izredno veliko zanimanje. Poleg mnogostevilnega članstva se je udeležilo zborovanja tudi mnogo meščanstva in več predstavnikov našega javnega življenja, tako župan dr. Lipold in drugi.

Izredni občni zbor je otvoril dosedanja načelnik g. Benedičič. Tajniško poročilo je podal g. Hernet. Iz poročila je razvidno, da je gasilsko društvo prisloščilo na pomoč v nešteti primerih, ko sta bili v nevarnosti življenje in imetje bližnjih. Iz blagajniškega poročila g. Vošinka je razvidno, da je imelo društvo v 10 mesecih poslovanja 174.187 Din dohodkov in 172.745 Din izdatkov. Za novega predsednika je bil izvoljen višji državni pravdnik dr. Jančić, za poveljnika g. Benedičič, za njegovega namestnika Krkec, za blagajnika Vošinek, za tajnika Pivko in drugi.

Novo izvoljeni predsednik dr. Jančić se je zahvalil za izvolitev in v kratkih besedah obrazložil obširen program, ki čaka novo četo. Izrazil je nado, da ga bodo člani z razumevanjem podpirali v njegovem stremeljenju.

Občni zbor je nato pozdravil župan dr. Lipold, ki je naglašal pomembnost tega zbora, se zahvalil staremu odboru za njegovo poštrevnost in želel novemu odboru nadaljnjih uspehov pri izvrševanju naporne službe. Objubil je še izdatnejšo pomoč. Nato sta govorila še zastopnik gasilske župe za Maribor levi breg dr. Milan Goršek in podstarosta gasilske zveze g. Musek.

Po pozdravih je dr. Jančić pred celotnim članstvom svečano prisegel, nato je pa za prisegel novega poveljnika g. Benedičiča in vse ostalo članstvo. Tudi je bila z občnega zbora poslana vdanotna brozjavka Nj. Vel. kralju, pozdravni brozjavki pa ministru za telesno vzgojo dr. Hanzku in banu.

Zborovanje učiteljstva kmetijskih nadaljevalnih šol

Celje, 11. novembra.

V ponedeljek se je zbralo v telovadnici okoliške deške narodne šole v Celju okrog 60 zastopnikov tega šolstva iz vse banovine k letnemu zborovanju. Posveta so se udeležili tudi gg. zastopniki banske uprave kmet. načelnik inž. Zidančič, narodni poslanec Ivan Prekoršek, sreski načelnik dr. Vidmar, sreski kmetijski referenti za celjski, laški in gornjegrajski srez, ravnatelj Petkovšek, organizator tega šolstva šol. svetnik Krošelj, zastopnik prosvetne uprave in JUJ ter zastopnik Zveze društev kmetijskih fantov in deklet Kronovšek.

Zanimivo zborovanje je trajalo nepretrgoma od 8. do 14. ter pokazalo zdravo miselnost, krepko voljo in praktično razumevanje tega pokreta v vrstah učiteljstva in ostalih udeležencev. Šolstvo odrasle počeželske mladine je postalo važen faktor v našem javnem življenju, število šol je doseglo že 145, izvežbanih učiteljev nad 300 in doslej izsolanih fantov preko 3000.

Referati so se bavili z miselnim pokretom, državljansko vzgojo, potrebo duhovne organizacije kmetijske mladine sploh ter z usmerjenjem našega kmetijskega gospodarstva po potrebah domačega in tujega trga.

Na račun doedanje učiteljske izobrazbe na učiteljskih šolah je bila izrečena marsikatera kritična, ker je učiteljske po svojem sedanjem bistvu formalistično in brez notranjega kontakta s poklicnim življenjem učitelja na vasi. Navzlic temu pa je krenilo toliko učiteljev na zdravo pot skupnega občestvenega življenja z narodom, da lahko trdimo, da je duhovna križa naše narodne šole premešana.

Tako si utira kmetijsko nadaljevalna šola pot med najširše plasti naroda po Grundtvigovih načelih, da gruda ni samo objekt gospodarske eksploatacije in kmet ne samo mrtev stroj v pridobivanju gospodarskih dobrin, temveč da sta zemlja in kmet povezana v veliko etično silo, ki daje pogon vsem duhovnim dobrinam naroda.

Največ kmetijskih in tudi gospodinskih nadaljevalnih šol je bilo doslej v vzhodni polovici celjskega sreza in bo prilično izvedena statistika podala zanimivo sliko novo in zdravo vzgojene odrasle kmetijske mladine in celjskem okrožju. Najmanj razmah je bilo doslej v konjiškem, gornjegrajskem, kozanskem in brežiškem okraju. dočim Prekmurje zelo napreduje in imajo pri tem posebno učiteljsko-domačini velike zasluge.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 12. novembra.

Zbor upokojencev državnih železnic

Dopoldne so v dvorani Delavske zbornice zborovali upokojenci državnih železnic. Predsednik njihove organizacije g. Stanko je na zborovanju podal obširen referat o bednem stanju državnih upokojencev in je posebej naglasil potrebo, da se upokojenci organizirajo v enotni zvezi, ki naj bi obsegala upokojence vse države, ker bi bilo samo na ta način mogoče, vsaj kolikor toliko doseči omiljenje njihovega sedaj precej brezupnega položaja. V svojem poročilu je podrobno slikal bedne razmere, v katerih živijo naši penzionisti, zlasti kronski upokojenci, izmed katerih prejemajo nekateri komaj po 30 Din pokojnine na mesec. V splošnem je zborovanje izvenelo pač v tistem žalostnem razpoloženju, v katerem naši upokojenci zmeraj zborujejo. Za predsednikom so še nekateri drugi govorniki podajali silke iz življenja naših penzionistov, na koncu pa so se razšli v upanju, da bodo sklepi njihovega sestanka vendarle vsaj kaj malega doprinesli izboljšanju njihovega stanja.

Premiera »Traviata«

V opernem gledališču se je snoči vršila premiera »Traviata«, v novem predelanim tekstu in pod taktirko dirigenta Štrifota in v novi Kretovji režiji. Zanimanje, ki se je za novo opero pojavilo že zlasti pred tem prvim večerom, tudi pa premieri ni razočaralo. Naval občinstva na gledališče je bil tolikšen, kakor ga v zadnjem času tudi na premierah nismo vajeni. Biljeterji, ki skoraj da niso več vajeni takšnih dni, so kar s težavo zmogli red. Nič manjši pa ni bil umetniški uspeh večera. Občinstvo je bilo za novo »Traviato« navdušeno, gospa Gjunjenac in g. Gostič sta bila v zahvalo za njune odlične kreacije deležna cvetja. Uspeh nove »Traviate« je vnovič

pokazal, da bo najbolje, če bo uprava reševala krizo gledališča na ta način, da bo občinstvo navdušila z umetninami za umetnost.

»Deseti brat« na Šentjakobskem odru

Prav lep večer pa so imeli snoči tudi Šentjakobčani z drugo reprizo svojega novega »Desetega brata«. G. Danilo Bučar, eden najbolj priljubljenih igralcev šentjakobskega odra, ki je obenem znan kot duhovit komponist, je slavil svojo stoto predstavo na odru. V vlogi Krjavija, ki je ena njegovih najboljših kreacij, je ta večer še posebej potegnil občinstvo za seboj in gledalci niso štedili s priznanjem svojemu igralcu. Bil je prav lep večer, karkršne zmogore med seboj samo šentjakobčani v svoji familiarni skupnosti.

Zrtve pretepot

V bolnišnico so morali pa pripeljati tudi več zrtve pretepot in pobojev. Med temi je bil brezposelni pek France Perme, ki so ga snoči v št. Vidu nad Ljubljano do nezavesti pretepli. Hlapec, ki ga je na vozu pripeljal v Ljubljano, je pripovedoval, da so Permeta z nogami suvali v glavo in hodili po njem. Stanje nesrečnega Permeta je zelo resno, kajti ves dan se ni zavedel.

Druga zrtve je bil mehanik Anton Goddec iz Ljubljane, ki ga je snoči na Miklošičevi cesti obkolila skupina neznanec. Najprej so se z njim prepirali, a nenadno ga je nekdo sunil z nožem v hrbet. Okrog 3. zjutraj so ga morali reševalci prepeljati v bolnišnico.

Okrog 16. je pa kranjski reševalni avto iz Stražišča pri Kranju pripeljal v Ljubljano nezavestnega delavca, o katerem so vedeli reševalci povedati samo to, da je zaposlen v tovarni »Jugobruni«. Pobrli so ga v Stražišču. Če je postal zrtve nesreče ali pretepa, še ni znano.

Žena v sodobnem svetu K reorganizaciji Jugoslov. ženske zveze

Na letošnjem kongresu Jugoslovenske ženske zveze, ki se je vršil maja v Novem Sadu, je bila ena najvažnejših zadev izprememba saveznih pravil. Ta izprememba je tako dalekosežna, da živo posega v notranjo in zunanjo organizacijo zveze. Zato je primerno, da se vse žene, ki so vključene v kakršnekoli ženskem društvu, pozanimajo za to reorganizacijo, ki se bo čimprej izvršila, kajti, ko se zveza pravila potrjena in razposlana društvom, da jih prouče in izvajajo konsekvence.

Kakor znano se je doslej zveza delila v slovenski, hrvatski in srbski del, a nova pravila določajo delitev zveze po banovinskih sekcijah. Člani banovinske sekcije so posamezna društva dotične banovine in ženske sekcije mešanih društev. Zveze društev so pa vključene direktno pri centrali v Beogradu. Posamezna društva pošiljajo poročila o svojih skupščinah glavnemu odboru preko svoje banovinske sekcije, katera jih tudi obvešča o predlogih in namerah glavnega odbora. Društva pošiljajo svoje delegate na skupščine banovinske sekcije in na skupščine zveze, ki bodo vsako drugo leto.

Uprava Jugoslovenske ženske zveze sestavljata izvršni in glavni odbor. Izvršni odbor se voli na skupščini z večino glasov za štiri leta in sicer: predsednica, tri podpredsednice, tri tajnice, dve blagajničarki. Dve podpredsednici sta izven Beograda, a ostalo članstvo je iz Beograda. Glavni odbor pa sestavljajo članice izvršnega odbora in po dve predstavnici sekcij in nacionalne zvezanih komisij (to so posebni odseki, katerih članice se specielno bavijo s posameznimi vprašanji, ki spadajo v zvezi delokrog).

Za posamezna društva je posebno važna organizacija banovinske sekcije. Upravo sekcije sestavljajo predsednica, podpredsednica, ena članica, tajnica in blagajničarka in njuni namestnici, izbrane na skupščini sekcije, in po ena predstavnica iz vsakega društva banovinskega središča. Predsednica in ena članica sta članici glavnega odbora. Banovinska sekcija ima med drugim dolžnost, da vzdržuje zvezo posameznih društev banovine in njihovo zvezo z glavnim odborom in da izdela poslovnik za delo svoje sekcije, ki ga mora odobriti glavni odbor.

Posamezna zvezina društva so v svojem delu avtonomna. Naša ženska društva stoji torej pred važno nalogo in od njene izvedbe je v znatni meri odvisen uspeh skupnih ženskih akcij, a delno tudi razmah posameznih društev, če bo centralni (sekcijski) odbor dovolj iniciativen. Zato je važno, kdo bo sestavljal ta odbor in kakšen delovni načrt si bo napravil.

Po novi ureditvi bodo tudi odnosi med posameznimi društvi ojačeni, zato bi bilo potrebno, da bi se njihovi programi medsebojno izpopolnjevali, da bi bilo sodelovanje uspešnejše. Zlasti bi bilo potrebno, da društva jasno opredelijo svoj delokrog, da se držijo svojega programa, da se tudi medsebojno dobro poznajo po svojih težnjah, zlasti da ne posegajo v delokrog drugih društev. Možna je seveda, da izide iniciativa za kako delo ali kako akcijo iz drugega društva, ki dotičnega dela nima v svojem programu; tedaj je pa naloga osrednjega sekcijskega odbora, kjer so zastopana vsa društva, da zadevo obravnava in spravi v akcijo. Če neke akcije ne more izvesti eno društvo samostojno, je v korist zadeve potrebno, da vsa društva sodelujejo. Predvsem je potrebno, da se zavedajo članice posameznih društev, zlasti pa njihovi odgovorni voditelji, da je pravi namen društev; bori, kaj je prav za prav namen društev; prestiž društva, še manj osebna ambicija posameznice, temveč društvo bodi vedno nosilec splošnih koristi, bodisi da se te koristi javljajo v delu na humanitarnem, znanstvenem, kulturnem poprišču ali da prihajajo do izraza v borbi za pravice grostve skupine ljudi. V tem smislu bodi društvo nekaj posredovalca med ljudstvom in oblastvom. Koliko imamo tudi pri nas potrebnih ustanov, za katere so dala prava društva potrebno iniciativo, o čemur so položila prve osnove. Pomislimo samo na naš deželni dom — kako je ta ustanova potrebna in kako skromni so bili začetki. Gotovo ni mogoče čakati, da bi vse potrebne institucije zamislila in osnovala država. To ne bi bilo zdravo, ker je državni aparat predvsem vezan na formalnosti, ki so često ovira hitremu in potrebnemu razmahu. Tudi je potrebno pri mnogih takih ustanov-

vah in akcijah individualno delo, kar pa državni aparat ni. Zato je mnogokrat potrebna iniciativa in akcija, ki prihaja iz ljudskih skupnic — društev. Društva, ki so na pravem mestu, imajo torej zelo važno nalogo, zato je potrebno, da postavijo svoje delo predvsem na etično bazo, to je, da se vrši vse delo iz čistih, neosebnih, stvarnih nagibov. Odkrito pa si moramo priznati, da se mnogo društvenega dela vrši zaradi prestiža društva ali organizacije, ki ima pa svoje osnove prav pogosto v osebni ambiciji. Osebnostna ambicija je poleg koristnosti tak-rana današnjega javnega življenja. Tu je pa treba podariti, da obe ti dve lastnosti večkrat opažamo pri moških javnih delavcih kakor pri ženskah. Nasprotno se lahko trdi, da imajo ženske premoale ambicije, tudi osebne, kar se tiče javnega dela. Zlasti pa manjka ženskam stvarne ambicije. Zato je še hujsa ovira razmah indolencija: kaj me briga, samo da sem jaz na toplem! Večina se zgane samo takrat, kadar je osebno prizadeta, potem pa spet zapade v svojo filozofijo: najboljše je vse pri miru pustiti, potem se vsaj nikomur ne zameriš. Dobro je, da niso vsi ljudje taki, a vendar jih je premoale, ki bi bili iniciativni. Očitno nezdrav pojav v naših društvih, da vidimo povsod ene in iste osebe. Te pa so navadno nad mero preobremenjene z delom, da se često izvrši marsikaj polovičarsko. So pa tudi ljudje, ki hočejo vse sami napraviti, ki nikogar ne pustje blizu, zlasti ne takih, ki nekoliko samostojno mislijo. Tako si ustvarijo gloriole nenadomestljivosti.

Naša ženska društva so po svojih programih zelo mnogovrstna, tako da bi našlo lahko mnogo več žen v njih primerno duševno izpopolnjenje in zaposlitev, saj ima vendar vsak človek svoj interes in svoje zanimanje. Tudi zato, da si lahko človek izbere društvo po svojem zanimanju, naj se društva držijo svojih programov, kajti žena, ki ima na primer smisel in potrebo, boriti se za ženske pravice, gotovo ne bo stopila v humanitarno društvo kot aktivna članica, temveč si bo poiskala svojim težnjam primerno društvo. Zato pa naj se prepusti posameznim društvom vse ono delo, ki spada v njihov delokrog. Kdor ima veselje za gotovo delo in mu je za uspeh, ne za ambicijo, naj se podredi pač dotičnemu odboru in pomagala delo izvršiti. S tem bo delo hitreje napredovalo in nezdravo tekmovanje, ki mnoge odbija od sodelovanja, bo prenehalo.

Pri osnovanju vodstva banovinske sekcije naj bi se zlasti upoštevale take osebe, ki niso drugje preobremenjene, ali pa naj odlože nekaj svojega dela ali kako mesto, da ne bo pomenjal novi delokrog novo obremenitev.

Položaj v Afganistanu

Bombay, 12. novembra. r. Po nalogu angleških oblastev je bila na prelazu Kairbar zatvorjena cesta, ki veže Severno Indijo in Afganistan. Ta ukrep je zvezi z umorom afganskega kralja, vendar je samo preventivnega značaja, ker je dosedaj na meji po uradnih vesteh popolnoma mirno. O položaju v Afganistanu se ni nobenih zanesljivih vesteh. Da je bil kralj Nadirkhan umorjen v svojem harem, je samo govorica, ki se je razširila iz prestolnice severozapadne indijske province Pešavara. Prav tako se niso potrjene vesti, da so se plemena v južnem Afganistanu uprli novemu kralju.

Morilec Nadir kana prijet

Bombay, 12. novembra. d. Afganistanski konzulat v Bombayu je prejel brozjavno sporočilo, da so novi afganski kralj Zahir kan in člani kraljevske rodbine pri najboljšem zdravju. Po vsem Afganistanu vlada mir in red.

London, 12. novembra. d. Afganistanski poslanstvo je prejelo iz Kabula vest, da je morilec kralja Nadir kana Afganec iz nižjih slojev, po imenu Abdul Kalija, ki se je vtihotal v kraljevsko palačo. Atenta torja so takoj aretirali in ga izročili sodišču. V ostalem vlada v Afganistanu red. Umor kralja Nadir kana ni bil političnega značaja.

Ferijalci dravske banovine so zborovali

Ljubljana, 12. novembra.

Oblastni zbor dravske oblasti Ferijalnega saveza, ki se je danes dopoldne vršil v risalnici II. državne realne gimnazije na Poljanah, je bil lep in prepričevalen dokaz zmazovitega pohoda in moči ferijalne ideje v dravski banovini. Dravska banovina je zibelka ferijalne ideje: tu se je pred 15 leti spočel pokret, se tu organiziral in se nato razširil po vsej Jugoslaviji. Oblastni zbor je potekel povsem enotno, disciplinirano in brez najmanjših nesoglasij. Vsi prisotni delegati so pokazali resno neomajno voljo za koristno in pozitivno delo.

Zbor je vodil oblastni predsednik g. dr. Josip Mihelak. Pozdravil je prisrčno predsednika upravnega odbora centrale g. prof. Radoja Kneževića, ki je prihitel iz Beograda da kot delegat centrale na dravski oblastni zbor. Dalje je pozdravil tudi vse delegate, ki so iz vse širne Slovenije prihiteli na občni zbor, da se nazvamejo svežega duha in nove volje za ferijalno delo. Današnji zbor bi moral biti mogočna revija vsega članstva, ki ga je preko 4500, vendar nam gospodarske razmere onemogočajo, da bi izvedli tako revijo. Skromen je današnji zbor, toda tej skromnosti stojita nasproti razpoloženje in trdna volja, da tu na novo določimo smernice bodočega dela. Pozdravil je nadalje vse odlične ferijalce, ki so s svojo navzočnostjo počastili zbor, in nato z nekaj besedami orisal zgodovino ferijalnega gibanja.

Začetek ferijalne ideje v Sloveniji sega še v predvojna leta. Akademsko ferijalno društvo »Prosveta« je kmalu po svoji ustanovitvi organiziralo Počitniški zvezo slovenskega naprednega dijaštva. Leta 1913. je ta prešla v roke »Preporodovcev«, ki so nato ustanovili prvo Jugoslovensko počitniško zvezo, ki je bila predhodnica današnjega ferijalnega saveza. Po vojni je jugoslovenska mladina obnovila Počitniško zvezo, katere ime se je pozneje izpremenilo v Ferijalni savez, ki ima zdaj svoj sedež v Beogradu.

Počitniška zveza, ki jo je vodil Ivan Endlicher, je zahtevala naj počitniška potovanja sinjžijo spoznavanju naroda, poživljenju narodne zavesti in usmerjanju in jačanju odpornosti proti germanstvu. Današnja mladina se vse premoale zaveda velikega pomena ferijalne ideje z nacionalnih vidikov. Kako koristno bi bilo na primer, če bi se pod okriljem Ferijalnega saveza organizirala potovanja mladine po naši Primorski in Koroški.

Ferijalna ideja je eden od razvojnih činiteljev, ki poleg prosvete, sporta itd. ob-

likujejo usodo in bodočnost naroda. Ferijalna ideja je ideja spoznavanja svojega naroda in domovine, s čemer se poglubi državljanska zvest in ljubezen do domovine. Poleg vsega tega pa potovanje krepi zdravje, plemenit duševnost in značaj, širi obzorje in izobrazuje duha.

V svojem predsedniškem poročilu je g. dr. Mihelak poročal o organizaciji Ferijalnega saveza v dravski oblasti. Omenil je, da se je na letošnjem kongresu v Zemunu doseglo, da centrala FS izplača kot prvi obrok za zgraditev lastnega doma v Ljubljani 103.000 Din, poleg tega pa še 65.000 Din za zgraditev ferijalnega doma v Škofji Loki. Do gradbe domov bo prišlo že tekom prihodnjega leta. Poročal je nadalje o letovališčih, posebno o letovališču na Bledu, kjer ima dravska oblast lasten dom, ki ga je letos precej prenovila in izpopolnila z novim inventarjem. To je prvi lasten dom — zavetišče Ferijalnega saveza v Jugoslaviji. Fer. savez ima v dravski banovini po vseh večjih krajih svoja zavetišča, kjer lahko potujoči ferijalci prenočujejo, pri dobrotvorcih Ferijalnega saveza pa imajo brezplačno hrano. Da bi se ta zavetišča povzdignila, je letos upravni odbor votal večji znesek za izpopolnitev inventarja po vseh zavetiščih v dravski banovini.

Iz tajniškega poročila posnemamo, da se je število članstva dravske oblasti od lanskega leta precej zvišalo in doseglo število 4671. Posebno velik je bil prirastek na univerzi, kjer se je število članstva od prejšnje poslovne dobe podvojilo (od 420 na 902). Tudi ostale podružnice po večini izkazujejo porast članstva.

Kot vodja oblastne pisarne je g. dr. Mihelak podal tudi blagajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da je premoženje dravske oblasti v preteklem letu naraslo za preko 20.000 Din, tako da znaša celokupno premoženje oblast v gotovini in naložbah 87.000 Din, v premetnih, nepremetnih in terjatvah pa okrog 84.000 Din. K temu je treba prišteti še prispevek centrale za zgradbo domov v Ljubljani in Škofji Loki v znesku 168.000 Din.

Vsa poročila so bila sprejeta-soglasno. V imenu nadzornega odbora je podal poročilo profesor g. Vlado Lapane, ki je pohvalil vzorni red zlasti v blagajniških knjigah, ki so vodene po najmodernejših knjigovodskih načelih, in je predlagal vsemu odboru razrešnico, predsedniku g. dr. Mihelaku pa razrešnico s pohvalo in zahvalo.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za predsednika še nadalje g. dr. Mihelak, v ostali upravni odbor pa gg.: Tepina Marjan,

Zbor prostovoljnih ljubljanskih gasilcev

Prvo zborovanje po novem zakonu — Svečana zaprisega odbora in članstva — Josip Turk ponovno izvoljen za predsednika

Ljubljana, 12. novembra.

Zakon o gasilcih je v veljavi. Po tem zakonu prirejajo vsa gasilska društva izborna zborovanja. Danes dopoldne je zborovalo v dvorani Mestnega doma prostovoljno gasilsko društvo za Ljubljano mesto, ki ga je otvoril podstarosta Jugoslovenske gasilske zveze in dolgoletni predsednik društva g. Josip Turk. V svojem otvorilnem govoru je poudaril veliki pomen gasilstva v naši državi, ki je po novem zakonu eno največjih vzgojnih sil jugoslovenskega naroda tako v nacionalnem, kulturnem in humanitarnem pogledu. Sledil je pozdrav župana g. dr. Dinka Puc. Nato je pa predsednik g. Turk predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Aleksandru in pozdravno brzojavko ministru za telesno vzgojo dr. Hanšku.

O dosedanjem delu društva je prvi poročal tajnik g. Gostiša. Za njim je dal poročilo o blagajni g. Pristovšek, o bolniški blagajni in o godbenem odseku je poročal g. Blatnik, o tehničnem delu društva je govoril poveljnik g. Mežek. Od zadnjega občnega zbora, ki se je vršil 11. julija, je društvo imelo 29 vaj. V tem času sta bila dva resna požara. Prvi pri »Slepem Janezcu« v Dravljah, drugi pod Gradom pri Skabernetu. Zatem je poročal g. Vidmar o inventarju, ki je v najlepšem redu, in o stražah, katerih je bilo samo za časa velikega sokolskega zleta 234 z 270 gasilci.

Vsa poročila so bila kratka in jedrnata zaradi piko odmerjenega časa in zaradi dolgotrajnega zapriseganja vsega članstva. Vsa so bila soglasno sprejeta. Odboru je bila dana razrešnica.

Volitve so se vršile tajno s listi. V novi odbor so bili izvoljeni za predsednika g. Turk Josip, za poveljnika g. Stanko Pristovšek, za podpoveljnika g. Strgar Jakob, za tajnika g. Gostiša Engelbert, za blagajnika g. Zupančič Leopold, za četnike g. Pozaršek Ivan, Zajc Anton in Kočvar Alojz, za oodjarja pa g. Vidmar Janko.

S tem je bil z majhno izpremembo izvoljen ves stari odbor. Ko so volitve bile razglašene, je v veliko presenečenje vseh dolgoletni predsednik društva in podstarosta JGZ g. J. Turk predsedstvo odklonil. Na splošno zahtevo vsega članstva in na prošnjo župana g. Puc in odbora je pa za bodočo poslovno dobo še sprejel mesto predsednika.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni g. Zorž Stanko, Medić Franc, Breskvar Ivan, Planinec Stefan in Karš Herman. Za župnega delegata je bil izvoljen predsednik g. Josip Turk, ki se je za prvo in to drugo izvolitve vsemu članstvu toplo zahvalil in dal obljubo, da bo tudi v bodoče posvečal vse svoje moči napredku gasilstva.

K besedi se je oglašil župan g. dr. D. Puc. S toplimi besedami je izrazil veselje nad tako lepo uspešnim občnim zborom,

prvim po novem zakonu o gasilcih. Po tem zakonu je društvu dana veliko večja možnost za sodelovanje med posameznimi društvami in se odpira z njim vsemu gasilstvu nova doba intenzivnejšega dela.

Kot šef političnega oblastva je povelil zastopstvo politične uprave g. dr. Fetičču, kot župan pa se bo v zastopstvu mestne občine ljubljanske odborovih šef udeleževal sam. V dvorani je po tej županovi izjavi nastalo vzharno navdušenje. Ko se je navdušenje poleglo, je g. dr. Dinko Puc svoj govor nadaljeval. Toplo se je spomnil dela starega društva, ko je pretrpevalo marsikak boj v teku svojega 63letnega obstoja. Slavil je poštrevolnost članstva, ki šteje v svojih vrstah tudi smrtne žrtve.

Z novim zakonom, je izjavil g. župan, pride društvo na širšo podlago. Delo gasilcev je po tem zakonu razširjeno na vse reševalne panoge. S tem zakonom so gasilci reševalni korpus v eminentnem pogledu besede, važna obrambna organizacija tudi v primeru mednarodnega spora, katerega nas bog obvaruje.

Ob vsem tem pa naj društvo skrbi, da postane poleg obrambne tudi važna nacionalna organizacija. V svoje vrste mora pritegniti vse sloje, zlasti mladino. Gasilstvo je zdaj poklicano, da pospejuje iste kulturne in obrambne cilje kakor vojska in Sokol. O tem svojem delu bo moralo dati odgovor narodu in državi.

Občina bo izkušala v bodoče še več storiti za razvoj gasilstva, kakor je doslej. G. župan je med drugim dejal, da je v našrtu mestne občine ljubljanske zgradba Gasilskega doma. Prav tako bo občina tudi poskrbela za nabavo najpotrebnejših predmetov, kakor na primer mask proti plinam.

Svoj govor je g. župan končal z besedami, da je zlasti plemenita taka žrtev, ki jo človek sam, prostovoljno doprinese. Naj bodo tudi v bodoče, kljub zakonu, še prostovoljni gasilci.

Zatem je g. dr. Dinko Puc pred razpelo svečano zaprisegal predsednika g. J. Turka. Po končani prisegi mu je pa čestital k ponovni izvolitvi in se mu zahvalil za vse zasluge, ki jih ima na poprišču gasilstva. G. Turk se je g. dr. Dinko Puc pristočno zahvalil in mu zagotovil, da ostane gasilstvu prav tako zvest, kakor mu je bil doslej.

Sledila je prisega novega poveljnika g. Pristovškega. Zaprisegal ga je predsednik g. Turk. Nazadnje je prisegel članstvo. Vsak zapriseženi član se je moral podpisati. Izpregovoril je še novi poveljnik g. Pristovšek. Poudaril je, naj vladajo v bodoče le gasilski zakon, gasilski predpisi, disciplina in slova med članstvom. Pričuje od vseh iskrenost in resno delo.

Predsednik je zatem zborovanje zaključil z apelo vsem, da ostanejo gasilci z dušo in telesom.

Kriza Slovanstva

Znamenito predavanje profesorja dr. Spektorskega v ljubljanski »Soči«

Malo je pri nas društev, ki bi se na kulturnem polju tako uspešno udeleževala kakor »Soča«. Glavno delo društva so popularna predavanja, s katerimi je uvedlo v Ljubljani nekakšno večerno ljudsko univerzo. Predavanja so bila vsa leta do sedaj sijajna in so še poglabila sloves Soče. Gotovo bo to tako tudi v bodoče.

Sinoči se je v salonu »Pri levcu« vršilo otvorilno predavanje in letošnji sezoni. Bilo je to dvestoto predavanje, kar jih je »Soča« doslej dala. Večer je bil res pravi jubilej kulturnega dela. Otvoril ga je predsednik g. dr. Dinko Puc. V svojem nagovoru je poudaril vsa teža današnjega časa in prikazal veliki pomen predavanj o dnevnih in praktičnih vprašanjih za preprostega človeka, h koncu pa iskreno pozdravil vse navzoče občinstvo, ki je do zadnjega kotočka napolnilo veliki salon. S toplimi besedami je pozdravil tudi univ. prof. g. Evgena Spektorskega, ki se je bil ljubeznivo odzval prošnji društva za predavanje.

Profesor Spektorski, naš odlični znanstvenik, je nato predaval o »Usodi slovanstva v vzajemnosti«. V svojem govoru je orisal, kako so se največji slovanški duhovni trudili, da bi vse Slovane povežali v eno samo veliko enoto, ki so jo skušali zgraditi na pojmu »vzajemnosti«. Orisal je takozvano »književno vzajemnost«, katere propagatorji so bili, med njimi Kolač,

mnenja, da so vsi Slovani ena sama nacija. Iz tega se je razvil potem slovanški monizem, za katerega so se v nemali najodličnejši slavisti. Po tej slovanški monistični filozofiji tvorijo vsi Slovani nekako celino, vsi slovanški jeziki so otroci enega jezika — in je na tej osnovi šafatik dejal, naj se vsak slovanški jezik bogati le od drugih slovanških jezikov. Prof. Spektorski je zatem humoristično, a vendar ostro grajal razne beograjske »ibercigere« in ljubljanske »flašce«.

V teku zgodovinskega razvoja je pa moral sleherni, ki je veroval v monistično slovanstvo, nazadnje le priznati, da je ta miselnost dokaj neplodna — da stvarnost še zdaleka ni tako lepa, kakor si jo je slikal in da je slovanški monizem — utopija. Med slovanškimi narodi vlada vse prevelika razdvojenost; razni spori, različni življenjski pogoji in boj ali manj različujoče se narodne kulture, so morali roditi v delu za slovanstvo vzajemnost predobrat.

Nazorno je g. predavatelj dalje prikazal izginjanje Slovanov v Nemčiji. Kakor nastane iz morja jezero, potem ribnik in za njim le še luža — so nastali Lužiški Srbi, ki tvorijo danes jezikovni otok v neposredni bližini nemške metropole. Bolgari so bili navidez že tudi pometeni. Kdo je kaj vedel o Slovančih. Hrvatji so vpraševali ali postanejo Madžari? Slovanški

monizem se je pa zaman lovil, kako bi dal sebi konkretnost. Vlada je do konca 19. stoletja, pa tudi še potem nekaj časa, dokler se ni pojavilo z nastankom »Avstro-slovanstva« novo vprašanje. Slovanstvo postaja nemalo pereč problem. Leta 1848. rešuje slovanstvo vzajemnost praški kongres leta 1867. jo rešuje moskovski. — Tu se pojavi »rusoslovanizm«. Malo poprej je Palacký dejal glede avstro-slovanstva: Če ne bi bilo Avstrije, bi jo bilo treba ustvariti. Ruski kongres ni dal nič posebnega. Prišlo se je govoriti o preureditvi Avstrije po načelih federalizma. Čehi so se pa nad avstro-slovanizmom kmalu razočarali. Avstrija v naročju Madžarov, ki so davili Slovake, ni niti malo kazala simpatij za internacionalni slavizem. Slovanom je pretila maščurizacija. Kongres v Moskvi je obračunal z avstro-slovanizmom in postavil rusoslovanizm. Ali ta kongres je bil nepopoln, ker na njem niso bili zastopani Poljaki. To je bila poleg neštevitih drugih težka napaka tega kongresa. Računi med Rusi in Poljaki so ostali nerazčiščeni. Svečana zborovanja in številni banketi te pogreške niso mogli ublažiti.

Na slovanškem kongresu 1908 v Pragi se je pojavila nova beseda: »neoslovanizm«, ki temelji na načelu koordinacije slovanških narodov. Slovanška misel zopet raste. Hkrati pa narašča tudi nemški pritisk na Slovane. Besede »ausrottene« in »an die Wand drücken« so še vsakdanje. S svetovno vojno nastane popoln preobrat. V Rusiji po zmagi boljševikov ni več govora o kakih slovanški vzajemnosti. Za njo delajo le še emigranti po vsej Evropi. Slovanški narodi imajo dovolj dela vsak s seboj.

Misel na slovanstvo vzajemnost propa-

da. Med slovanškimi narodi vlada ravnodušnost, mrtvilo. Nič več ni opazati želje, da bi se vsi Slovani vzajemno spoznavali. Pojavlja se celo neki modernizem, katerega viden znak je prezir do vsega, kar diši po slovanstvu. Tako se danes slavistika ne razvija več pri Slovanih, ampak se za njeno vprašanje veliko bolj zanimajo Nemci, Francozi in Italijani.

Prof. Spektorski je po kratki kritiki civilizacije, slovanških teženj po humanizmu in po prikazu nesmiselnosti Calerngijeve Panevroe, ki bi bila v danem primeru le razširjena srednja Evropa, prešel na antistovansko ideologijo med nekim delom emigrantov, ki so se iz obupa zatekli v panturanizem, v evrazijsko doktrino. Po tej doktrini Rusi niso Slovani, ampak so turanskega porekla. To iz nekakšnega sramu, ker so Rusi boljševiki. Govornik je navedel še razne druge antislovanške ideologije in končal s pseudo-slovanstvo orientoacijo, ki hoče spet nekaj avstro-slovanizem; vendar ta orientoacija k sreči ne najde več odmeva. V splošnem je slovanstvo po izvajanjih g. prof. Spektorskega v krizi. Poleg drugih je pa treba upoštevati tudi današnje carske zidove okoli držav, boljševizem v Rusiji in ekonomsko stanje v svetu.

Prof. Spektorski je žel od vsega občinstva iskreno zahvalo. Ploskanje se kar ni moglo početi. Ko se je v salonu malo umirilo, je pevski zbor »Krkovo-Trnovo« zapel »Hej Slovanec«. Vsi navzoči so vstali in peli z zborom. Sledila je pesem: »Slovenec, Srb, Hrvat«. Nato je gđ. Faki-nova deklamirala »Neodrežen domovinc«. Zbor je zapel spet »Oj Doberdobe«, nazadnje pa pesem »Na Adrijco«, nakar se je razvila prosta zabava.

Za ustanovitev poklicne svetovalnice

Predavanje profesorja dr. Ozvalda našim obrtnikom

Ljubljana, 12. novembra.

V zvezi z težko gospodarsko krizo in brezposelnostjo išče javnost zmerom novih izhodov iz stiske, ki je začlo vanjo naše materijalno in duhovno življenje. V zadnjem času se je pojavila misel, naj bi se po vzgledu inozemstva in večjih naših mest tudi pri nas ustanovila poklicna svetovalnica, ki naj bi bila nekakšen socialni in psihološki regulativ za mladino, ki si krči pot v življenje. Naši obrtniki so naprosili našega najodličnejšega pedagoškega strokovnjaka univ. prof. dr. Ozvalda, naj bi pred njimi iznesel nekaj svojih misli o tem nadvse akutnem vprašanju našega gmotnega in duhovnega življenja.

Predavanje se je vršilo pod okriljem zavoda za pospeševanje obrti v dvorani Zbornice za TOI. Razen najzvednejših izmed naših obrtnikov so mu prisostvovali tudi podpredsednik zbornice Rebek in tajnik dr. Pless, tajnik Zveze industrijev inž. Šuklje, predsednik velesejma Bonač, direktor državne trgovske akademije dr. Pirjevec in predsednik društva Šola in dom direktor dr. Lončar s tajnikom prof. Copicem. Po kratki pozdravni besedi g. Rebeka je izpregovoril predavatelj, ki je uvodoma naglasil, da je vprašanje poklicne svetovalnice vprašanje iz vzgoje slovanca, ki pa obenem živo zadeva gospodarsko stran našega življenja. Ena najpomembnejših postaj na poti skozi življenje je pač doba, ko si mladi človek izbira poklic, in v novejšem času čedalje bolj zmaguje spoznanje, da je mladi človek ob tej svoji odločitvi uril potreben poštenega sveta in pomoči. Prav pred petindvajsetimi leti so v Bostonu v Ameriki odprli prvo svetovalnico v izbiri poklicev, in medtem ko se je v Ameriki ta institucija že zdavnaj uveljavila in imamo tudi v Evropi, zlasti v Nemčiji, mnogo poklicnih uradov, prihaja že četrstoletnja ta ustanova pomalem tudi k nam. Poslanstvo teh uradov je, z nasvetom pomagati človeku, kadar stopa ali kadar menja poklice, in vodilo njegovega dela je stremljenje, naj pride v življenju pravi človek na pravo mesto. Posebej za to izločalni strokovnjaki raziskujejo po teh svetovalnicah sposobnosti in talente mladega človeka, ki vstopa v življenje, in ugotavljajo za vsak čut in za vsako duševno lastnost posebej, v kateri smeri obeta največ uspeha njegov delovni talent. Po takšni strogi analizi mladega človeka se da pač ugotoviti, da za to ali ono delo ni sposoben, nikoli pa se ne da seveda z vsjo gotovostjo domnati nekaj pozitivnega in izjaviti, da je nekdo kar rojen za ta in ta poklic. Človek izbira poklice po svojem nagnjenju, a nagnjenje in sposobnost se nista edina činitelja, ki človeku v nekem poklicu lahko zagotovita uspeh. V današnji dobi krize je svet zlasti jasno spoznal, v koliki meri odločujoče pri življenjskem uspehu ali neuspehu poednala obče potrebe v narodu, zahtevki in ponudbe v trenutnem stanju

narodnega gospodarstva. Zmaga v poklicu in življenju zavisi od kompromisa, ki ga mladi človek napravi med svojimi sposobnostmi in nagnjenji na eni in s potrebami na delovnem trgu na drugi strani. Prav med absolutni naše univerze se je po nekaterih strokah v zadnjih letih opazilo, kolikšno škodo lahko prizadene omalovaljevanje tega dejstva. Svetovanje v izbiri poklica torej ni samo psihološki problem. Še važnejša, zlasti pa danedne, je njega narodno gospodarska stran. Svetovalci, na čigar ramenih naj bi slovalo delo svetovalnice, mora poznati vso pestro množico teh vprašanj. Vedeti mora, kakšne fizične zahteve stavlja na človeka posamezni poklic, in prav tako mora znati v duševnem oziru preceniti vsako lastnost, ki je za človeka v nekem danem poklicu neizogibno nujna. Še bolj pa zavisi življenjski uspeh od moralne moči, ki jo izvajanje vsakega dela terja od človeka. Mimo tega mora biti svetovalci dobro doma v statistiki glede krušnih izgledov za posamezne stroke. Posebej je predavatelj poudaril, da si od svetovalnic, če bodo kdaj tudi pri nas kakor v Nemčiji postale obvezne, pač smemo obetati boljših delavcev, ne bodo pa nam mogla dati tudi boljših ljudi. Fantje in dekleta prhajajo v svetovalnice po nasvete kakor k zdravniku po diagnozo. Jasno pa je, da je za vsak uspeh treba predvsem lastne odločitve in lastnega tveganja.

V obrtniških poklicih je življenjski uspeh odvisen predvsem od delovne večine, strokovnega znanja in poklicne moralnosti. To je, kar iz človeka dela mojstra. Zato je treba tudi pri svetovanju v izbiri obrtniških poklicev mladega človeka celotno motriti, če naj mu z nasvetom pomagamo, da bo našel samega sebe. Zato bi v svetovalnici pripadla poglavitna naloga mojstru strokovnjaku, ki bi edini mogel v tem smislu fanta ali dekleta konkretno preceniti. Takšen mojster strokovnjak bi moral mladega človeka, ki išče svojega poklica, opozoriti neko dobo pri delu v delavnici, in potem ko bi zdravnik in psiholog izrekla svojo sodbo, bi moral njemu preostati zadnja beseda. Svoja izvajanja je predavatelj zaključil z željo, naj bi naše bodoče svetovalnice ne poslovale samo merkantilno, temveč naj bi delale iz ljubezni, tako da bi iz njih prihajali mladi delavni ljudje, ki bodo znali živeti v korist sebi in celoti.

Po zanimivem, konkretnih napotkov bogatem predavanju g. univ. profesorja, ki se mu je v imenu prideteljeval s toplimi besedami zahvalil g. Rebek, se je razvila precej živahna debata. Podpredsednik Zbornice za TOI g. Rebek je izjavil, da zbornica za zanimanjem sledi snovanju poklicne svetovalnice pri nas. Iz svojega izkustva kot obrtnik je navedel zanimivo opazovanje, da se n. pr. v ključavničarske delavnice začne od časa do časa kar veliko naval vajencev, pozneje pa jih spet pri-

manjuje. V ključavničarski stroki je velika potreba po vajencih zlasti zaradi tega, ker pomočniki takoj po izpitu najrajši zapuščajo delavnice in gredo v državne službe ali pa na šolo. Po končani delovni štoli pa se nikoli več ne vrnejo v delavnice, temveč hočejo samo v pisarne. Direktor dr. Lončar je sporočil, da društvo Šola in dom že išče mojstrov strokovnjakov, ki bi bili voljni sodelovati v svetovalnici. Med drugim je poudaril potrebo enotne šole, ki bi doraščajočim ljudem mnogo lajšala izbiro poklicev. Nekaj konkretnih pobud so dali iz svojih opazovanj še prof. Sušnik, prof. Copic, Lajovic in dr. Kocic.

Stanovanjskim najemnikom

Ljubljana, 12. novembra.

Društvo stanovanjskih najemnikov nas je naprosilo za objavo naslednjega članka: Stanovanjsko vprašanje je velevažno javno in državno politično vprašanje, katerega rešitev se ne sme več odlašati. Stanovanjske najemnine so mnogo pretirane. Gospodarske razmere so se v zadnjih letih bistveno spremenile na slabše, da jezi na tleh vsa obrt in industrija, zaradi česar nima ljulštvo niti dela niti zaslužka. Najemnine pa so ostale na isti visini kakor so bile pred svetovno gospodarsko krizo, v nekaterih primerih so se pa celo zvišale. Hišni najemniki skušajo na vse mogoče načine, da bi bili kos visokim najemninam, a vse je zaman. Večina si pritruga od ust, čeli deli mesta dobesedno stradajo z otroki vred, ker skušajo zadostiti pretiranim zahtevam hišnih lastnikov. Ze pred 2 letoma se je g. ban dr. Drago Marušič odločno zavzel za ubogo stanovanjske najemnike, ter resno opozoril društvo hišnih posestnikov, da so najemnine mnogo previsoke. Ljubljanski župan g. dr. Puc je celo leto nastopa na vseh javnih shodih za izpolnitev upravičenih zahtev stanovanjskih najemnikov ter na podlagi konkretnih statističnih podatkov dokazuje, da je zahtevanje tako visokih najemnin nesocialno in docela neupravičeno, zaradi česar ves srednji in delavski stan propada. Rotil je hišne posestnike, naj bodo vendar uvideli in sporazumno z najemniki znižajo najemnine, češ, da pri sedanjem stanju vprašanja ne more ostati in da bo sicer morala država sama posesti vmes in v lastnem interesu urediti zadevo. Lep nasvet je bil to za oba stanova. Društvo stanovanjskih najemnikov deluje neumorno, opaja pa, da so se najemniki pričeli udajati obupu. To je opasno za posamezne družine in škodljivo za državo samo, ker to neresno vprašanje zadeva večino prebivalstva po vseh mestih, trgih in večjih industrijskih krajih.

Tudi hišni posestniki tožijo po svojem društvu, češ, da se v zadnjem času najemne vrednosti njihovih lastnih stanovanj dvigajo po davčnih uravah na višino najemnin, katere sami zahtevajo od najemnikov za enaka stanovanja. Temu so hišni posestniki pač sami krivi, ter si morejo na najenostavnejši način pomagati sami. Ker je ta obdavnica v zakonu utemeljena, se bo tako postopalo, dokler bo zakon v veljavi. Pričakovati pa ni, da bi se v doglednem času in pa ravno njim na ljubo spremenil. Izgleda torej ni drugega, nego da sami znižajo svojim najemnikom najemnine sedanjim gospodarskim prilikam primerno na znosno višino, zaradi česar se po zakonu mora istočasno avtomatično znižati tudi obdavnica odnosno najemna vrednost za njihova lastna stanovanja.

Zaradi neuvidevnosti večine hišnih posestnikov in njihovih večjih ali manjših egoističnih namenov nikar ne sme še nadalje propadati ves srednji in delovni stan, na katerem stoji država, ki nam mora biti nad vso. V državi smo navezani drug na drugega, vsi skupaj tvorimo državo, v kateri moramo biti vsi pod streho. Stanovanje je neobhodna življenjska potrebščina, za katero se že po zakonu o odušterju nikar ne smejo zahtevati pretirane najemnine.

Pravica je tudi na naši strani. Stanovanjski najemniki! Strnite se v društvu stanovanjskih najemnikov, ker le v močni organizaciji leži uspeh. Nastopimo kot en mož za svojo pravico — za znižanje najemnin. Na tisoče nas je. Če bomo združeni in močno falango, bomo gotovo dosegli svoje upravičene zahteve. Kdor še ni član, naj takoj prijavi po dopisnici svoj pristop društvu stanovanjskih najemnikov v Ljubljani (nebotičnik III. n). Članarina 1 Din mesečno pač ne more nikogar ovirati, da ne bi pristopil k društvu.

Oblave

Sprejem na avstrijskem konzulatu. Večraj dopoldne je priredil generalni konzul avstrijske republike v Ljubljani g. graf Orsini-Rosenberg v prostorih konzulata recepcijo v proslavo današnjega avstrijskega državnega praznika in 15letnice obstoja avstrijske republike. Kakor vsako leto, so se zbrali tudi letos na konzulatu predtavitelji naših oblasti, gospodarskih in kulturnih korporacij in mnogi odlični povabljeni iz vrst ljubljanskega meščanstva. Številni in odlični gostje so bili ljubeznivo sprejeti in pogoščeni. Recepcija je pokazala, da tukajšnje zastopstvo sosedne republike uživa simpatije vseh naših krogov.

Na splošno željo se bo film ZKD »Otrokova pravica« predvajal še danes ob 11.15. in točno ob 18. Opozarjamo cenjeno občinstvo, da je še danes prilika, da si ogleda to znamenito delo.

ZKD priredi 13. t. ob 16.30 v zdravilišču na Golniku predavanje g. dr. Branke Alujevića o prilikah v Franciji.

Pogreb blagopokojnega Komana Franca bo danes 13. t. ob 15. iz hiše žalosti na škočeljsko pokopališče.

Domača opereta na mariborskem odru. Na besedilo Metke Bučarjeve je Danilo Bučar glasbil opereto, ki nosi naslov »Študentja smoc« in ki je lani v Ljubljani dosegla rekordno število predstav. Delo je zelo zabavno in živahno, glasbene, v jazz načinu napisane točke pa so melodiozne ter se bodo takoj prikupile občinstvu. Uprižoritev pripravila kapelnik Herzog in režiser Skrbinič, nastopijo: Udovičeva, Zakrajškova, Barbičeva, Savinova, Starčeva, Sancin, P. Kovčič, Daneš, Grom, Nakrst, Medven, Rasberger, Furjan, Skrbinič, Crnobori in Blaž. Premijera bo v torek, 14. t. m.

Repertoar

NARODNEGA GLEDALIŠCA V LJUBLJANI
DRAMA.
Ponedeljek, 13. Zaprta.
OPERA.
Ponedeljek, 13. Zaprta.

Sepsis tollerata

Odlomek ameriškega pisma.

Zadnje čase mi vedno pogosteje hodi na misel tle stih iz vroče španske popevke: »Ramona, moj srčni mir vzela si seboj...« Da sem nesrečno zaljubljen, bo skrbelo nemara prijatelj, zoperniki bodo pa govorili o uničenih živcih in o božjem prstu. Toda motite se in sicer prav hudo, ker ta Ramona ni ženska, čeprav je ženskega spola. »Zenska, ki ni ženska?« zmagujete. Zoperniki dvigajo kazaloc: »No, kaj nismo rekli!«

Potrpite vendar, za božjo voljo, da vam povem! Sepsa me zasleduje. Iz vseh vetrov naše mile domovine, celo iz tujine prihajajo dan za dnem kupi pisem, da jih komaj zmagujem. V njih strahotne zgodbe, vredne peresa samega Edgarka Poeja, da ni mi groze otrpnilo črnilo v peresu, če bi jih skušal ponavljati. Seveda je tudi mnogo radovednih vprašanj in namigavanj vmes, ne manjka tudi svaril in celo kakšna grožnja se zateče med nje. Toda kaj hočem, usoda poklica je že takšna. Da stoji vedno z eno nogo v kriminalu, pa če pišeš makar zgodbe iz Koromandije, kamor pride le tisti vztrajnež, ki preje kašnato pogorje, katero obdaja deveto deželo. Pa pride, sam bog ti ga vedi odkod, človek, natakne naočnike in čita, čita. Enkrat, dvakrat, trikrat... Zmaje z glavo, poduha pisanje: »Noben drug nile K sosedu stopi in mu važno pove, da je pisano o tem in tem. Tako se tolmachi zgodba tu in drugje. Konec je sto protestov

in deset groženj s tožbo. Iz vse te septične povodnji pa se mi je odluščilo nekaj posebnih zgodb, ki bi jih vendar radi podal čitatelju.

Tako mi piše star znanec iz New Yorka mister Charles Passler 172 West 98 th Street, ki je bil dolga leta bolniški strežnik v Archangel-Hospitalu v Savannah, Pa. Ime sem zapisal zato, ker je bil Charles 1922. pri meni na obisku in se je udeležil celo vsesokolskega zleta v Ljubljani in ga zato mnogo ljudi pozna. Naslov pa sem pripisal zategadelj, da se lahko vsak prepriča o resničnosti zgodbe pri njem samem, ne da bi mene nadlegoval ali mi celo grozil z biričem. Charles piše:

Dragi prijatelj! Hvala lepa pa tvojo knjigo, ki sem jo prav z veseljem prečital. Pri tem sem se pa spomnil na dogodek, ki je poleti 1912. leta silno razburil vsj jug. (Južne države unije. Moja opomba.) V našem Archangel-Hospitalu se je ugnedila sepsa. Odkrāja so bolniki še odhajali po dolgih gnojivih kljub najbolj čistim operacijam domov, potem pa so se pričeli tudi smrtni primeri. Ves kirurški oddelek je bil na stalnem lovu za vzrokem sepe. Tedne in tedne smo jo zaman lovili vse dotleja, da je dr. Hopkins ugotovil, da se ponavljajo okužbe vsak drugi dan. Na te dneve so se poostrih kontrolno vsega osebeja v hospitalu. In res se je sum vedno bolj goščeval na nurzi (bolniški strežnici. Moja opomba) Heleni, ki je asistirala že več let prav spretno pri operacijah. Okužbe so nastajale namreč le pri bolnikih, kjer je ona asistirala.

Prva je prihajala sestra Helena, da je pripravila vse potrebno in je bila ob prihodu zdravnikov že vedno umita. Dr. Hopkins je bil pretkan opazovalec, pa je brž našel tudi podlago za sum proti Heleni: prekratko časa se je umivala. Vso svojo pozornost je zato posvetil dr. Hopkins njenemu umivanju rok. Prihajal je že celo uro prej v bolnišnico z izgovorom, da ima v sosednji sobi za röntgen opravka. V resnici pa je stal z uro v roki ob priprtih vratih in opazoval sestro Heleno, kako in koliko časa si je umivala roke. (Strogi predpisi aseptike namreč določajo, da se morajo umivati roke nepretrpano, 10 minut v vroči tekoči vodi. Moja opomba.) »Samo tri minute!« — je dr Hopkins zadovoljivo spravil uro v žep, ko je odšla sestra Helena v operacijsko sobo. Zapisal je v notes dan in uro ugotovitve. Točno je zapisal ime operiranec tisti dan. Tako je opazoval in zapisoval vse naslednje dni, kadar je imela sestra Helen službo. Z redkimi izjemami so se vse te operacije grdo gnojile in je celo umrlo troje bolnikov za sepo.

Po tednih opazovanja je dr. Hopkins predložil skrbno zbrane izsledke svojemu šefu in čakal pohvale. Vse prebledel pa je, ko je dvignil šef pest proti njegovemu obrazu in kriknil: »Zločinec!«

»Jaz?« se je zavzel dr. Hopkins. »Vi!« je trdo povdaril šef. »Vaša dolžnost je bila, ko ste prvič videli, da se sestra Helena ni dovolj umila, zapoditi sestro od operacije vse dotle, dokler bi

se dovolj ne razkužila rok. Razumete?«

Dr. Hopkins se je sesedel na stol, si pokril obraz z rokami in vzdihnil: »Na to se nisem spomnil. Res, kriv sem jaz!«

Zadeva je prišla tudi pred sodišče. Ko je vprašal sodnik sestro Heleno, zakaj se je tako površno umivala, je ta brez ovinkov izpovedala:

»Ker se mi ni zdelo potrebno. Kolikokrat smo v sili operirali napolumiti z neprekuhanim orodjem, a so bolniki okrevali brez kakšne sepe.«

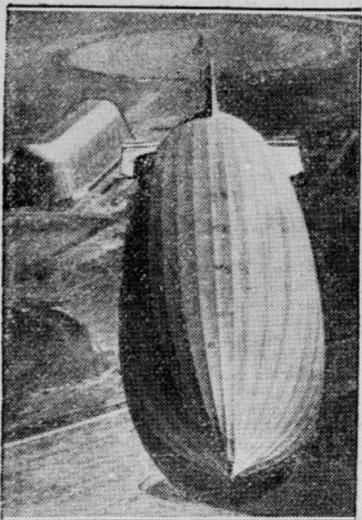
Priče so potrdile to njeno izjavo. Zdravniki so utemeljili to okolnost z nujno, ker bi brez operacije takšen bolnik prav gotovo podlegel. Od tveh možnosti so se odločili za operacijo, saj je šlo za ohranitev življenja.

Sestra Helen je bila oproščena, ker pač ni mogla presoditi napačnosti svojega sklepanja, dr. Hopkinsu pa so vzeli diplomo. Da ni plačal svojega greha z glavo, se je imel zahvaliti le uvidenosti porote, ki je upoštevala njegov dober namen, da odkrije vzrok sepe in ni zato zakrivil hote troje smrtnih primerov, temveč mu je v zlo štela le njegovo hudo površnost.

Gotovo se boš čudil, dragi prijatelj, takšni sodbi, toda vedi, da je ameriška justica prav širokogrudna. Radoveden sem, kako bi sodila vsa justica v tem primeru — Tudi jaz sam sem radoveden, kaj so dilo o takšnem primeru naši pravnikni osebnost. Ker nihče ne ve, kje ga čaka nesrečna smrt. Janko Kač.

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Zračni velikan „Macon“

Največji togi zrakovolov ameriške mornarice, na domačih tleh v Kaliforniji

Potnik v krsti

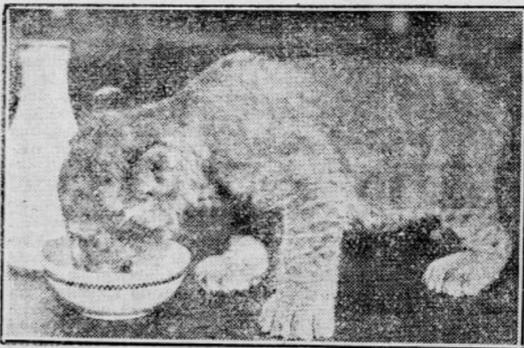
Na Wilsonovem kolodvoru v Pragi so te dni imeli nenavadno odkritje. Kolodvorska policija je postala pozorna na neki zaboj, ki ga je zaradi sumljivega izgleda dala odpreti. Ko so ga odprli, so našli v njem rakev, v njej pa človeka, ki so ga na prvi pogled smatrali za mrtvega. Šele podrobnejša preiskava je dognala, da potnik v krsti ni mrtev, marveč samo spi.

Ko so ga zbudili, je povedal, da je izvrstno spal in da se je pripeljal v krsti in zaboji v Prago zaradi stave s prijatelji. Stavo je seveda dobil, ker ga niso odkrili, dokler ga niso iztovorili na glavnem kolodvoru.

Filmski igralci za ponesrečence

Dolores del Rio, Ramon Navarro in Conchita Montenegro na hollywoodski prireditvi za žrtve tornado, ki je uničil Tampico (v Mehiki)

Likovič Joža:

Lučarica Mreta

Dolgo se je ničilo, od vrha do vrha, od Pokojišča do Srobotnika. Zvezde so se prizigale pa zopet ugašale, tiho in nalahno, kakor da kroži nevidna dlan po daljnem nebu. Drobnje božje poslanki so bile bele in lepe, zelene in ognjeno rdeče. Za polhovgrajskimi stenami so koprneli svetli oblaki, potuhnjene veter se je igral s tankimi brezami, budil zapuščene močave sredi Barja in brodil po brezbrežni, zaslanjani Ljubljani. Zvonovi se nikakor niso mogli razplakati, verne duše so se vedno selile in spokorno vrstile iz krajev trpljenja in hrepčenja v obljubljeni raj.

Lučarica Mreta se je zakasnila pri pogrebu v Goričici. Pokopali so staro Anžolovko; pri zadnji povodnji se je prehladila. Malo jo je zbudilo v pljučih, začela je piskati in hropeti kakor Rožmanov meh. Med in zdravilne jagode z Zalostne gore niso pomagale več. Prišla je potovka Cila, ki je slovela kot zanesljiva svetovalka v bolezni. Iz mesta je nosila ljudem razno drobnarj, pa tudi kočček svojevrstne učenosti in blagodejnih nasvetov. Ko je večje ogledala bolnico, je zmajala z glavo in poklicala domače na prag:

Iz stavke v zakon

Stavka, ki so jo pred nekaj meseci imeli v španski narodni telefonski družbi, je imela za posledico nad sto zakonov.

Ta svojevrstna stavka se je začela takole: Vlada je dala zastražiti poslopje telefonske družbe, v katerem je izbruhnila stavka, z vojaštvom, ki se je utaborilo v palači. V hiši je bilo mnogo mladih telefonistk, ki sicer niso stavkale, a se niso upale iz strahu pred stavkujočimi iz poslopja. Tako so delale, jedle in spale v palači. Med stavko, ki je trajala dalj časa, pa so se med telefonistkami in čuvarji miru in reda razvili takšni odnošaji, da so jim sledile poroke.

Nad sto zakonov predstavlja sad stavke, ki se o njej ne more trditi, da bi se ne bila vsaj v nekem pogledu obnesla.

Pariška moda

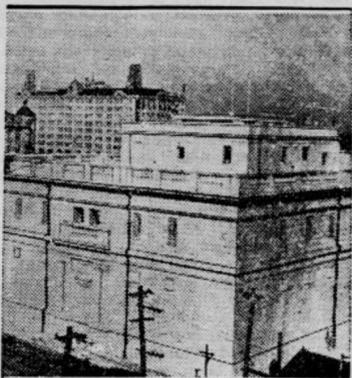
Plašč iz ovčje kožuhovine z lisičjim ovratnikom

Pri apnenju arterij v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz Josefov« vode iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska. Cenjeni učenci na klinikah za notranjo medicino so dosegli celo pri polju-stranskoochromelih z »Franz Josefov« vodo najboljše uspehe pri vztrebiljanju črevesa. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Reporter: »In v čem obstoji pretežno profesorjevo raziskovalno delo?«
Profesorjeva gospodinja: »Vsak dan išče pol dneva svoje naočnike.«

»Moje iskreno sožalje k smrti stare, ljube tete; kakor sem slišal, vam je ostavila veliko imetje; moje iskrene čestitke!«

Tu je shranjeno japonsko zlato

Novo poslopje državne banke v Osaki, kjer je shranjen japonski zlati zaklad

Carigrad — univerzitetno mesto

Mnogi nemški učenjaki, ki so morali zaradi hitlerjevskega režima zapustiti Nemčijo, so našli v Carigradu novo zavetišče. Turško prosvetno ministrstvo je doslej angažiralo 14 univerzitetnih profesorjev iz Nemčije s pogodbami za pet let, z nadaljnjimi 12 profesorji pa se še pogaja. Med nemškimi emigranti, ki so se naselili v Carigradu ter si tam snujejo torišče novega znanstvenega udejstvovanja, so specialisti vseh strok: astronomi, matematiki, zoologi, narodni gospodarji in drugi.

Za Michelinov pokal

Francoški letalec Michel Detroyat si je priboril nagrado z brzino 222 km na uro

Toaletna siren

Čiščenje siren ob monumentalnem vodnjaku na Trgu de la Concorde v Parizu

ZA KRATEK ČAS

On: »Moj brat je popolno nasprotje mene. Ali ga poznate?« Ona: »Ne, toda silno rada bi se seznanila z njim!«

Španski svetovalci so nekoč cesarja Karla V. nagovarjali, naj bi Nemcem prepovedal preobilo uživanje vina. Cesar je odgovoril: »Pri Nemcih bom s prepovedjo vina prav tako malo dosegel kakor pri vas Špancih s prepovedjo kraje.«

obrisala smrtni pot z lica umrlega in mu sklenila otrdele roke.

Spomnila se je nešteti mrličev, belih in srečnih, od boleznih zgledanih in strašnih. Koliko noči je prečela pri njih, vsa skrbna in brižna. Nekateri so jo zrlili iz vrste pojemajočih svč s polpriprtimi očmi; navzgor obrnjena belina je izražala prelom in konec vsega. Koža je dobivala voščeno barvo, časih se je še bleščala na prepadenem obličju mrtvaške solza, zadnja sled tega revnega življenja. Drugim so se oči zaprle ter so imeli le ustnice rahlo odstrte, kakor bi mirno sanjali. Rdeče mrliške ročice so se zbirale na njihovih licih... Vsa komur je oskrbe la luč in plehnato posodico z blagoslovljeno vodo, mrtvaške prte in nasače. To je bila njena sveta služba in prastaro, nedotakljivo ter praznično opravilo, ki ji je dajalo neko posebno prednost med občani, da so jo spoštljivo pozdravljali.

Slednjič je oslepela poslednja zvezda, mesec je zgodaj sklenil svojo nezanimivo pot in se vrnil v božje naročje. Otrpla sivina je legla na Barje. V vretjih in močvirskih oknih so goščale nepokojne vode, skovir se je grohotal v hrastovju, nekje je zavohal pes zgubljen sled in se z dolgim laježem spustil proti domu... Mreta je našla svetlo. Svetiljka je bila staro-

Terezija Neumann na Slovenskem

Zene trpijo in igrajo Kristusovo trpljenje — Znanost pozna samo: histerijo in sleparstvo

(Konec.)

Nekoč si je zob zlomila s tako silo, da je priletel odlomek med gledalce. Za razliko od ostalih zaznamovancev pa so Lenčko prave ekstatike tako izdelale in strelje, da se je komaj držala pokonci. Med zamaknjem je bila brez čuta, ko ji je nekoč zdravnik zasadił iglo 1 cm globoko za noht se ni zganila.

Dr. Brecej pripoveduje, da je bila Lenčka od svoje bolezni v 12. letu zamaknjena vsak večer 10 do 30 minut. Pred veliko močjo kar vzdržema 14 dni. Pred binkoštni po 9 dni vsako leto. Na rokah in nogah je imela znamenja, in sicer rane v obliki rjavih skorjic. Od 13. leta dalje ni uživala nobene hrane in pijače več. Vsako nedeljo je dobivala v usta neko rjavo-rdečo, fiziološko podobno stvar, ki jo je poživiljala. Pri župniku Kapienku je opravljala lahka domača opravila. Zanimivo je, da je škof Dr. Missia ob vizitaciji še videti ni maral in je rekel župniku, naj jo pusti v nemar.

Dolenjska Jera

Med prave zaznamovance spada pa tudi dolenjska Jerica. O njej poroča Hinciger v Damici pred osemdesetimi leti, da je živela v fari Sv. Rok na Dolenjskem pobožna ženska srednje starosti, Jerica po imenu, ki je prestala dolgočasno kostno in božjastno bolezen in je bila ob petkih in praznikih za eno do več ur zamaknjena. Na telesu je imela 5 ran in tudi krvavi pot je potila. Domači duhovnik je svetoval bolnici in njenim ljudem, naj ne puščajo k nji tujih oseb in naj bolnica prosi Boga da ji odvzame vidne rane in da bo samo notranje trpela v čast Odršešnikovo. Jerica se je ravnala po tem nasvetu in rane so v resnici prešle, ostale pa so ji notranje bolečine.

Vodiška Johanca

Od pravih zaznamovancev pa je treba ločiti košufce in prevarante, ki sami prizadenejo rane z različni predmeti ali pa pričarajo rane in krvavitve s kakšnimi kemičnimi sredstvi, da mamijo in zavajajo lahkovjerne ljudi. Razkrinkati gojufce je mnogokrat prav težko. Zlasti histerične osebe so na tem polju pravi umetniki in jim je prav težko priti do živga. V skupno nepravih zaznamovancev spada v prvi vrsti Johanca iz Volke, ki jo zaradi brezmejne prepredenosti in neskrupuloznosti lahko štejemo med prve gojufce vseh časov. Bila je to neka Ivanka Jerovšek, roj. 4. decembra 1855 v Repnjah in pristožna v Vodiče na Gorenjskem. Bila je revnih staršev. Ena njenih dveh se-

ster je bila redovnica pri benediktinkah v Padmurovcih in čvana se je preselila k nji. Ko je leta 1910. nekoč prebrala trpljenje Kristusovo, je baje nenadoma začela krvaveti. To krvavenje je pozneje umetno nadaljevala, in sicer s tem, da se je polivala s teležjo krvjo, ki jo je na skrivaj kupovala pri mesarju. Med fingirano ekstatizo je neki salezijanec bliskoma potegnil odeje z bolnice in med nogami je Johanci ležala velika steklenica teležje krvi, pod srajco pa je imela škarje in verigo da si je umetno delala odtiske na rokah in da si je prerezavala srajco in nogavice. Ljudje so prihajali od daleč, da vidijo njeno trpljenje in so seboj odnašali očni krl, da so lečili z njo svoje rane, nji itd.

Svoje prevare je Johanca tudi v vodiškem župnišču izvajala. Ko človek študira ta primer, se mora nehoti čuditi, kako sta mogli javna in posvetna oblast dopustiti to gojufijo, ki je vzbujala sum že na prvi pogled.

V oktobru 1913. so Johanco zaprli in jo obsodili na 10 mesecev ječe zaradi hudo delstva gojufije.

Jeričeva iz Zibike

Jeričeva iz Zibike pri Smarju pri Jelšah rojena 4. decembra 1822. je imela dar bistrovidnosti. V smagnetnem stanju je pridigala zoper nečimarnost, gojufijo in druge pregrehe. Javnost in časopisje sta se glede nje cepila v dve stranke. Ena je smatrala Jeričevo za navadno gojufico, druga pa je želela, da bi dekle dobilo meč v člen in bi tako vstala na štajerskem slovenska Jeanne d'Arc. Toda njeno naravno stanje je kmalu prenehalo. Z 22 leti je ozdravela.

Prve dni marca 1846 pa si je prebodla z nožem roke in noze in je prosila, da bi jo na veliki petek bičali. Ker ji nihče ni maral ustreči, je na veliko nedeljo, ko je bila sama doma, zlezla v močno zakurjeno peč, kjer so jo čez nekaj časa našli strašno ožgano in opečeno. Nekaj ur nato je umrla. Povsem očitno je, da gre pri tej Jeričevi za povsem običajno versko blaznost.

Pa dasi je znanost in zgodovina doslej še vsaki zaznamovanki nazadnje odvzela glorio onostranstva in izpričala, da gre pri vsaki zaznamovanki samo za izreden bolesten pojav, se ljudska duša ne mara vdati — Medicinsko vedo pa v resnici čakajo še velike naloge, preden bo mogla vprašanje stigmatizacije razvozlati do zadnje podrobnosti.

Čudež mrzle luči

Ljubljana, 11. novembra. Prirodoslovska akcija Muzejskega društva je svojo sezono pričela s prav senzacionalnim in tudi na zunanje učinkovitim predavanjem univ. prof. dr. Valeta Vouka iz Zagreba, ki nam je pokazal in vsestransko popisal najrazličnejše živali, ki proizvajajo svetlobo, predvsem pa seveda bakterije, ki jih je našel v Jadranskem morju in imenoval fotodotike.

Polna dvorana Delavske zbornice je strme gledala na oder in čakala, kdaj stopi nanj čarodej Ozadje odra je bilo krvavo rdeče, pred rdečim zagrinjalom pa dolga do tal črna pogrnjena miza. Na levem in desnem kraju te mize je stal po en visok sedmeroramen svečnik, kakor v židovskem templu, na svečnikih pa črne sveče, a sredi mize je štrlela mrzla steklena cev. Na rdeči preprogi v ospredju odra na vsaki strani spet po ena mizica, na vsaki pa manjši črn svečnik s črnimi svečami med malimi steklenimi posodicami in krogli in še celo pred odrom je stala dolga miza, vsa zagrnjena s črnim prtom, da nikdo ni mogel slutiti, kaj prikriva. Ni čuda, da so ljudje težko čakali, kdaj v ta mistični tempel stopi čudodelni mag. Najprej je izza kulise stopila njegova asistentka gđ. dr. Klasova, vsa v zelenem in z dolgo stekleno palico v beli roki. Sijajno sta se zelena toaletna in frizurna lepe blondine odražala od krvavo rdečega ozadja.

Prvi je stopil na oder predsednik g. dr. Pajnič, ki je pozdravil in predstavljal predavatelja, nato je pa univ. prof. dr. Vale Vouk res popularno in vsem razumljivo razpravljaval o največjih znanstvenih problemih ter razkrival največje tajne prirode. Tajinstveno in tiho se je za njegovim hrbtom jela čez ves oder od stropa spuščati bela tančica in skrila vse črno in krvavo ozadje. Na tančici so se pričele

kazati skioptične slike bakterij, rakov, žuželk, rib in drugih živali, ki se svetiljake, med tem so pa v temi posodice začele žareti v zelenkasto sinjem sijaju. Slednjič je ugasnila tudi luč skioptika ter je zavladala popolna tema in učen profesor je s svojo odlično pomočnico sneli črne ovčje s sveč, da je ves oder zažarel v megleni mistični luči, ki so se v nji jasno odražale svetle sveče, velike svetle okrogle posode, cevi in epruvete, videli smo pa v tej luči dobro tudi predavatelja in njegovo asistentko, ki je pripravila vse te čudeže za demonstracijo. Hladno je bilo v dvorani, ker se svetiljake, mrzlih moških globin vaje bakterije najboljše počutijo pri 13° toplote. Videli smo tudi ribe z bakterijami ter celo Aljažev stolp med njimi in seveda je ta luč, ki jo producirajo nepopisno male živalice, dosti močna, da z bakterijami napolnjene objekte lahko fotografiramo. Silno važno vprašanje za razsvetljavo je, da bi znanost in moderna tehnika odkrili mrzlo luč, ki ni nevarna za ogenj. Te bakterije nam dajejo tako luč in treba je najti le še pota in načine, da bo mrzla luč močnejša. Profesor dr. Vale Vouk je imel s presenetljivim predavanjem izredno velik uspeh, ki smo ga zlasti veselili, ker je sloviti predavatelj sam poudarjal, da se še vedno zavada svoje slovenske krvi.

DAMSKÉ SNEŽKE

z blagom št. 35—36 . . . . . Din 39.—
iz gumija (vse številke) . . . . . 65.—
lakaste z baržunastim ovratnikom (vse številke) . . . . . 69.—
Otroške škornjčke . . . . . 49.—
Moške galoze . . . . . 69.—

ANT. KRISPER

Mestni trg 26 Stritarjev ul. 1-3
LJUBLJANA 11807

Nežika je postala mati, železničar jo je zapustil vso nesrečno in žalujočo; železna kača ga ji je speljala bogve kam. Ljudje so se porogljivo spotikali nad njeno sramoto. Šla je v mesto k ženski, da jo reši nadloge. Ko se je vrnila domov, je legla in ob tednu shirala.

Pri zadnji bajti so še svetili. Tam je tudi nedavno spremlja gospodarja na njegovi tih poti. V liških šumah se je prehladil, bled in reven se je vrnil domov in umrl. In še naprej, od hiše do hiše, od solze do solze! Vsem je posvetila na ozkih vratih, ki vodijo v onostranstvo.

V takem razmišljanju ji je nenadoma zaprl pot neprehojen jarek. Hostela je najti zgrešeno cesto, toda kamor se je obrnila, povsod se je znašla v neprijetni zagati. Ko je tako begala med travniki in njivami, na katerih so samevale pozebljene sončnice, se ji je zdelo, da ji neko sledi vedno bližje, vedno hitreje. Čutila je strupeno sapo, ki ji je legala prav do srca. Toda nikjer ni mogla zazreti odršelnega kotička. Na Zalostni gori se je sicer belilo Marijino svetišče, a bilo je podobno nedostopnemu zavetišču, ki ga ni možno doseči preko zlokobnih močav in gošč. Z železnice so se čuli pridušeni brizgi lokomotiv, izpod Trobevnika se je utnil človeški glas, ne-

Sportna nedelja

Na robu prepada

Je ostal slovenski zastopnik v nacionalni ligi, ki je v večerajnji tekmi proti Haški častno podlegel z 0:2 — Jugoslavija in Bask — remis

Ljubljana, 12. novembra.

Morda ni bilo malo onih, ki so trdno upali, da bo danes naš zastopnik v ligi, ki je moral na takmo proti Haški v Zagreb, s poštvalnostjo in zavestjo, da gre zdaj res zares, pridobil ono točko, ki ga tišči na tretje mesto od zadaj. Ljubljanski rezultat z istim nasprotnikom mu je daljši še moralno oporo in niti najmanj ne bi bilo presenetljivo, če bi bil vsaj po enem ustrelnem голу potegnili vse svoje sile v defenzivo in čuvali rezultat. Toda vse priprave in vsi sklepi niso pomagali, Haškovi so dvakrat potresli mrežo in spravili obe točki. Primorje pa bo ostalo še teden dni na robu strahovnega prepada, kjer čaka na dnu: podsavezna liga. Vsekar so to za moštvo in vodstvo nogometne sekcije hude preskušnje kajti lebetdi med stereotipnim: biti ali ne biti in se obenem pripravljati za nastope, po katerih je — če ni uspeha — prepad vedno bližji. Je stanje, ki ga vzdržijo samo ljudje zdravih živcev. Zato polagamo enajstoričnici tudi mi na srce, naj ohrani mirno kri in vztraja na najtežji poti, ki jo je pričakala v boju za obstoj v nacionalni ligi prav v zadnjem delu tekovanja. v dosedajšnji formi do konca in prepričani smo, da ji bo še ta zadnji napor poplačan z uspehom, kakor ga je na splošno tudi v polni meri zaslužila.

Prihodnji dvakratni in zadnji nasprotnik našega ligaša je dosedaj neznanec »Jugoslavija«. tretjeplasirani klub prestolnice in moštvo, ki krepko brani peto

mesto v prvenstveni tabeli. Enajstoričnica se vsaj v vsem poteku tekovanja ni pokazala najbolj stabilna, dejstvo pa je spet da je pravkar odigrala tekmo z Baskom neodločeno, iz česar bi se dalo sklepati, da je trenutno v dovolj solidni formi. Če računamo, da igra našega ligaša proti Jugoslaviji na njenem terenu najbrž ne bo prinesel točk, bo torej prihodnjo nedeljo — v boju proti njej na ljubljanskih tleh — edina in morda tudi že zadnja prilika za doseg one tako potrebne 16. točke v tabeli. V tem primeru bi bilo treba nato v Beogradu skrbeti samo še za rezultat izpod 0:6. Če pa se nedeljska tekma v Ljubljani konča brez izkupičke točke, je nada na rešitev iz izredno kočljive situacije že zelo, zelo majhna. Tako enostavni so računi na papirju! Škoda pa bi bila v resnici mnogo, mnogo večja.

Po današnjih tekmah se je stanje prvenstvene tabele spremenilo le glede vrstnega reda za Hašk in Concordio. ki je po današnji zmagi Haška zaostala za njim na 7. mestu. Slika je pa ta-le:

BSK	18	12	3	3	61:20	27
Hajduk	19	12	2	5	39:18	26
BASK	20	10	3	7	42:37	23
Gradjanski	19	10	1	8	31:29	21
Jugoslavija	17	9	2	6	29:25	20
Hašk	17	8	2	7	31:22	18
Concordia	18	7	4	7	37:35	18
Slavija (S)	20	7	2	11	37:48	16
Primorje	16	6	3	9	37:42	15
Vojvodina	18	3	4	11	22:49	10
Slavija (O)	20	4	2	14	22:54	10

Hašk : Primorje 2:0 (1:0)

Zagreb, 12. novembra.

Za prvenstveno tekmo, na kateri je bilo do 2000 gledalcev, je vladalo veliko zanimanje, ker sta se v njej Hašk, še bolj pa Primorje borila za odločilne točke v prvenstveni tabeli. Tekma se je pričela z veliko nevtrnostjo, ki se je posebno opazila pri Primorju, kar bi ga bilo že takoj v začetku lahko veljalo. Po odmoru so Ljubljanci zaigrali mnogo boljše, toda proti dobro razpoloženim enajstoričnici Haška, niso mogli uspeti. Prvi gol je padel v 10. min. iz kazenskega strela po foulu, ki ga je zakril vili Slamič. Eksekucija je izvršil Medarič. Primorjaši so postavili zid. Žoga se je odbila od hrbita enega izmed njih, nato pa jo je ujel Medarič ponovno in poslal s silnim strelom neubranljivo v gol. 1:0 za H. Minuto kasneje so bili v napadu Primorjaši. Zemljčič je streljal ostro. Sijadič branil zelo nespretno, tako da mu je žoga padla iz rok. Bertonec je zadene v naletu iz polmetra bližine z roko namesto s telesom in sodnik, ki je bil v neposredni bližini, ne prizna gola.

V drugem polčasu je bil tempo mnogo živahniji. V 10. min. odda Petrak Horvatu, ki zopet iz neposredne bližine doseže drugi gol za Hašk. Po tem golu je bil poraz Primorja več ali manj zapečaten, toda gostje so kljub temu nadaljevali s svojo temperamentno igro in sem in tja prihajali pred Haškova vrata, toda tam niso znali streljati.

O moštvi

Hašk je zaigral mnogo slabše kot v poslednjih igrah, najbrže zaradi tega, ker mu za rezultat ni bilo toliko kot Primorju. Njegov napad je imel največjega igralca v Medariču in Horvatu. V ostalem pa je ta napad zanemaril še marsikatero zelo šanso.

Primorje je zaigralo borbeno. Znaovo in izredno poštvalno, toda tudi nekoliko preostro. Junak dneva je bil vratar Starec, ki je bil tudi danes daleko najboljši: mož v moštvo. Branilca sta se pokazala kot slaba taktičarja; med njima je Bertonec mirnejši in tehnično boljše, Hassl pa izrazit igralec fizičnih sil. Igral je v tej obliki stalno, tudi takrat, kadar ni bilo treba Krilška vrsta Zemljčak-Slamič-Bonceti je bila slična obrambi. Slamič je izredno poštvalen igralec, toda prečesto zakrivlja »foule« in zaradi tega zaustavlja igro. Njegova dva tovarša zunaj sta se morala težko boriti proti tehnično boljšim Haškovim krilom. V napadu je najbolj ugalil Bertonec II., ki je skušal spraviti v igro nekaj sistema in se s kombinacijami pretolči do nasprotnikovega gola, toda pri tem ni našel

razločen in otožen. Potem se je razila mučna tišina, mrzla in trpka. Barje se je pred njo razprostiralo kakor zakleta pokrajina, kjer se odmikajo popotniku trdna in varna tla. Skoraj se ni mogla več nikamor ganiti! Vedno ji je prekrizal pot nov jarek ali neopredeljena močava, polna bičja in teme. Tako je vedno bolj zgubljala pravo smer. Neka omotičnost ji je napolnila oči, da je le še nejasno zaznavala. Vse je bilo zabrisano z bolečo temačnostjo, poti, mrakovi, breze, skrita jezera, zapuščena šotišča. Oblaki so viseli nizko nad Barjem, podobni prevrnjenim čebričam, iz katerih se bo hipoma vllila nesreča. Tako je dospela lučarica Mreta do osamele jelše, kjer se je zgrudila od slabosti in dolgega tavanja. Prijetna srbečica ji je obllila sence, solze so zalile oči, srce že ni čutilo težav poslednje ure, ki je napočila sredi samote in puščobe. Belkasta mračina se je razgrnila pred njo, bolečina, čas in prostor so za njo minili. Smrt se je sklonila nad starko in ji vzela iz onemoglih rok mrliško svetilko...

Tako je umrla lučarica Mreta. Zjutraj so jo našli pastirji; mrzla, ugasla svetiljka je ležala pri njenem vzglavju. Mreta si je sama posvetila v večnost.

razumevanja med ostalimi napadalci. Napad je zato igral večinoma preko kril, ki pa niso bila dovolj šgurina in v odločilnih momentih tudi ne dovolj silna. Tako je Zemljčič zaradi premašne prisotnosti duha v drugem polčasu po neopotrebnem zapravil zelo dobro pozicijo. Ostali napad je zaigral silno borbeno in nevarno, predvsem seveda kadar je bil že pred golom.

Sodnik g. Višnjič je zadovoljen.

Jugoslavija : Bask 2:2 (2:0)

Beograd, 12. novembra.

Kakor se je splošno pričakovalo, je bila današnja prvenstvena tekma med Baskom in Jugoslavijo zelo ostra. Oba nasprotnika sta se z vsemi kripi borila za zmago, posebno Jugoslavija, ki je nastopila kompletna, med tem ko je Bask igral brez desnega krilca Popovića. Na igrišču je bilo okoli 3000 gledalcev. Bask je bil v prvem polčasu deloma boljše, toda kljub temu je Jugoslavija ta del igre z 2:0 odločila zase, in sicer v 37. min. po Miloševiću iz enajstmetrovke in v 42. min. po Lojančiču. V drugem polčasu pa se je Basku posrečilo izenačenje, in sicer v 28. min. po Hrnčiču in v 32. min. po Šariću. Tekmo je sodil g. Kalman, ki je bil za to napeto igro nekoliko

Ilirija na vrhu tabele

Z večerajšnjo rekordno zmago nad Mariborom se je Ilirija z 8 točkami in boljšo razliko golov dvignila na 1. mesto — Drugi dve točki je dobil Železničar

Ljubljana, 12. novembra.

Podsavezno prvenstvo je danes napredovalo za dve jesenski tekmi, ki sta nekoliko spremenili prvenstveno tabele. Ilirija je na domačih tleh s hazenskim rezultatom obvladala enajstoričnega Maribora in se s to bogato razliko golov povzpela na prvo mesto v tabeli. V Mariboru so se prvič na tujih tleh borili za točke Celjani, toda to pot brez uspeha.

Prvenstvena tabela je po današnjih tekmah naslednja:

Ilirija	5	4	0	1	25:11	5
CSK	6	3	2	1	20:18	3
Hermes	5	2	2	1	11:14	6
Železničar	4	2	0	2	15:11	4
Celje	5	1	2	2	12:15	4
Rapid	2	1	3	1	6:5	2
Maribor	4	0	0	4	5:20	0

Ilirija : Maribor 11:2 (7:2)

Ilirija: Rožič-Francot, Kveder-Bogme, Unterreiter Žitnik-Ice, Lah Svetic V., Svetic R., Pfeifer.

Maribor: Majer-Oven, Kukanja-Kokot, Gomolj Stanko-Miloš, Ruško, Pubi, Konič, Jurgec.

Na tekmo ni bilo prav velikega navala, vendar je prišlo nekaj stotin ljudi gledat bodar zadnjega z lanske prvenstvene tabele s prvimi. Po papirnati formi in po zadnjih rezultatih je bila Ilirija velik favorit, toda nihče se ni nadejal, da bo našla v prvaki enajstoričnici tako slaboten odpor. Igra je bila le v začetnih fazah toliko borbeno, da je bilo v njej spoznati prvenstveni značaj, pozneje pa se je pretvorila v

igranje mačke z mišem, in goli so padali po mili volji ilirjanskega napada. Obe moštvi sta nastopili z nekaterimi rezervami, mariborsko s kopico igralcev iz mladine, ki se v glavnem niso pokazali kot borci.

Ilirija je prestala uvodoma nekaj kritičnih situacij, ki so nasprotnika postavili v vodstvo 2:0, in takrat se je odkrila ranljiva stran ilirjanskega moštva: ožja obramba, navezana nase, je bila prešibka v borbi s tehničarji iz Mariborovega napada. Ko se je na uveljavila srednja vrsta in je krepko poglaval svoj napad naprej, je močno razbremenjena obramba ostala brez pravega posla težične situacije se je preneslo v napad, to bitka ni bila samo odločena, temveč je mariborsko moštvo doživelo strahovit poraz, kakršnega že dolgo ne beleži v borbi z domačimi moštvi. Čim se je ilirjansko moštvo znašlo, se je opazilo, da ima v dobro vigranem in ho-

prešbak, ker je kaznoval malenkosti, hude prestopke pa je sprejeloval.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Reka : Grafika 6:0 (4:0), Mars : Slovan 4:1 (2:0), Domžale : Zalog 5:1.

Celje: Olimp : Laško 7:0 (4:0), Olimp je z lahkoto zmagal, ker je Laško igralo v 10. min. a se je razen tega moralo nastop 10 ljudmi. Zmagal igralce Majcen je tik pred tekmo padel na polzem igrišču in si zlomil levo roko. Sodil je g. Oberlinter iz Laškega, gledalcev je bilo 200.

Subotica: Bačka : Hajduk 4:1 (1:0), Sand : Zak 3:3 (2:1). Prvenstveni tekmi.

Kragujevac: BSK : sumadija 0:0, Hakoach : Libertas 1:1 (0:0), Austria-Admiral 2:1 (2:1), Rapid : FAC 4:1 (1:0), Sportklub : Donau 4:1 (3:0).

Pariz: Vienna (Dunaj) : Racing C. 4:2 (2:0).

Praga: Slavia : Sparta 2:1, Kladno : Teplicer FC 3:1, Nachod : Viktoria (1:1), Viktoria Žižkov : Zidenc 2:2, Čechie Karlin : Bohemians 2:2.

Berlin : Južna Amerika 7:1 (2:0).

Budimpešta: Ujpest : Nemzeti 2:1, Encenzvaros : Mapest 4:0, Hungaria : MHC 4:1, Phöbus : Ill. okraj 2:1.

Smučarke, organizirajte se! Za ženski smučski sport se dosedaj pri nas ni skoraj nihče brigal, zato tudi že več let nimamo dobrih smučark. Ker pa je potrebno, da dvignemo tudi to sportno panogo, da se bomo mogli meriti z drugimi narodi, se je smučarska sekcija Ilirije odločila, posvetiti letos zenskem smučarstvu prav posebno pažnjo. Posebno pažnjo bo posvečala silalomu in smuku, izogibala pa se bo smučskemu tekmu, ker ti za ženske niso primerni. Kot priprava za trening v terenu se bodo vršili v drsališčni garderobi Ilirije gimnastični večeri, h katerim je dovoljen vstop vsem smučarkam, ki se zanimajo resno za smučarski sport. SK Ilirija vabi v svoje vrste vse še neorganizirane smučarke, prav tako pa tudi vse članice Ilirije, ki doslej niso še bile vključene v smučarski sekciji. Prijave se sprejemajo pri blazajni kavarne Evropa, odnosno pri gimnastičnih večerih. Prvi gimnastični večer bo zvečer ob 18.30 v garderobi na drsališču Ilirije. Tam se dobijo tudi vse potrebne informacije glede včlanjenja, opreme itd. — Smučarska sekcija Ilirije.

Plavalna sekcija SK Ilirije. Načelstvo sklicuje za nedeljo dne 19. t. m. sekcijski občni zbor, na kar opozarja vse sekcijško članstvo, in sicer ob 10. uri predpoldne v garderobi drsališča na Gosposvetski cesti. SK Ilirija (lahkoatletška sekcija). Drevi ob 20. ur v klubski sobi kavarne Evrope občni zbor sekcije. Rzdeltelj nagrad list tekovanja. Udeležba za vse članstvo obvezna.

ZSK Hermes (uprava igrišča). Danes seja odbora uprave igrišča ob 19. uri pri Beliču.

mogem napadalnem kvintetu močno formacija, ki bi bila

kos tudi resnejšim nalogam.

Izborno sta bili razpoloženi kril, Ice oolj v pripravljavni delu, Pfeifer po dolgem presledku tudi kot realizator. Notrajni trio je sam dosegel osem golov in s tem odločilno dokumentiral svojo prodornost in odločnost pred golom. Skoraj vedno je bil na mestu Rafko, ki je vsak količak uporaben »centerpass« spravil v mrežo. Vili ni imel spričo akcij po krilih pravega dela kot vodja napada in je bolj držal vez z vezzama. Lah je poskušal s strelji iz prevelike razdalje, toda že v času ko je bila zmagaz z visokim rezultatom v žepu. Krilci so imeli »prva naloga« razbiti lepo proizvajane kombinacije Mariborovega napada, pa te naloge niso rešili prav dobro. Šele ko so vrgli ostrejši start na tehnično, se je situacija bistveno izpremenila in odslej, je mašinerija funkcionalna brezhibno. Ko so bile nasprotnikove vrste zrahljane, je šlo delo samo od sebe naprej, srednja vrsta je potem mimogrede preprečila še tistih nekaj nevarnejših napadalnih potez nasprotnega napada, v glavnem pa je lahko posvetila svojo pozornost lastnemu napadu, ki ga je nenehoma pošiljala naprej.

Crno-beli iz Maribora so svoje moštvo pomladni prevod in — premalo!

Kajti obledela zvezde iz prejšnjih časov, ki so bile mladim samo v spodbidki in niso z njimi našle pravega kontakta, tako da je bilo tako opaziti, da prav za prav ne sodijo v to moštvo; izmed mladih moči so sicer nekateri prav dobri igralci, ki bodo imeli še bodočnost, toda niso dorasli rutinarnejšemu nasprotniku in ne vzdržijo dolgo. Še najboljše se je uveljavil napad, kjer je samo Konič »sodeloval« negativno, pač pa so ostali štirje pokazali solidno in lepo tehnično znanje. Ni njihova krivda, če so premladi! Čimbolj proti ozadju — tembolj se je kvaliteta moštva slabšala, v srednji vrsti je bil samo levi kriček konikor toliko na mestu, ostala dva nista bila resnejši oviri. Branilca sta v teku borbe pokazala začetniške sposobnosti, izmed vseh pa je bil najšibkejši Majer v голу, ki je spuščal vse kar je moral in česar ne bi bil smel! Moštvo je gotovo zaslužilo poraz, v toliki meri pa mu ga je preskrbel — vratar.

O serihi golov.

Společka je skoraj kazalo, da bo Ilirija predla huda. Mariborov napad se je kar za 10 minut vsidal na ilirjansko polovi-

co in že v 4. min. je srednji napadalec izkoristil Rožičevo napako in poslal mimo njega v mrežo. V 10. min. je po vrsti lepih kombinacijskih potez Ruško, mnogo obetajoči tehničar, zaključil napad s pametno plasirano žogo in M. je bil v vodstvu z 2:0! Potem se je igra počasi odpirala, ne da bi bil M. še bistveno popustil. V 20. min. se je Majer obiral in pomisljal, ali bi segel po žogi, medtem mu jo je Pfeifer poglaval v prazno mrežo in minuto kasneje je potisnil Rafko lep Iceotov center mimo vratarja ter s tem izenačil. Sedaj šele se je M. vdal in v naslednjem se je igralo po večini na en sam gol v 30. min. je dosegel Vili vodstvo, Pfeifer je v 33. min. povalil na 4:2, par minut kasneje isti na 5:2, v 41. min. Rafko na 6:2 in tik pred žvižgom je posnel Lah žogo, na kateri je Majer že skoraj ležal, in postavil rezultat polčasa 7:2.

V nadaljevanju igre je Lah že v 4. min. riskiral rabel strel na gol, ki je Majerju »ušel«, potem je po dveh treh naglih prenosih pred golom Rafko kar s prami sunil žogo v mrežo, tako da je bil rezultat že v samem uvodu drugega polčasa 9:2. Do konca prve četrt ure sta Rafko in Pfeifer povišala še na 11:2, nato pa je sledila igra, ki že davno ni bila več prvenstvena, saj se ni nikomur več prav ljubilo. Par poskusov, da bi se igralci pomislili ostreje med seboj, je sodnik v kaži zavrnil, poslal je na »odmore« žitnika, potem še Kukanjo. Ruško je moral zaradi preostrega starta Francota predčasno z igrišča, in tako so bile vrste v drugi polovici igre močno razredčene.

Sodil je g. Cimperman dobro.

Železničar : Celje 4:3 (2:0)

Maribor, 12. novembra.

Celje, ki je doslej vse jesenske prvenstvene tekme »igralo doma, je danes nastopilo v »ariboru« v zadnji prvenstveni tekmi »jesen« proti Železničarju. Tekma se je vršila na novem igrišču Železničarja na Tržaški cesti in je privabila precej občinstva v glavnem zato, ker je imelo Ce-

Predpoldan lahke atletike

Lahkoatletski miting Ilirije. — Gozdni tek za dame z rekordom Slaparjeve (Il.) — Gozdni tek Smuč. kluba Ljubljane z lepo udeležbo v dveh skupinah.

Ljubljana, 12. novembra.

Letno telovadišče ljubljanskega Sokola je bilo dopoldne prizičiše tleh uspešnih lahkoatletskih prireditelj, ki so bile spet dokaz, da naša lahka atletika kljub omejenemu zanimanju pred širšim občinstvom stalno pridobiva na privlačnosti med aktivnimi sportniki. Na telovadišču je bil stari in cilj za dva godna teka, razen tega pa se je vršil zanimiv lahkoatletski miting, na katerem so startali nekateri znani atleti Ilirije, medtem ko atletov lokalnega nasprotnika ni bilo na start.

Lahkoatletski miting Ilirije

Ilirija je priredila od 10. datje svoj miting, na katerem so startali atleti Ilirije, iz neznanega varoka pa niso sodelovali na prireditvi člani Primorja. Program tekmo vanja je bil zaradi stalno slabega vremena zmanjšan na minimum, prireditelji so se prevarali, kajti vreme je bilo našim atletom to pot zelo naklonjeno in je lep sončni dopoldan samo dvisnil razpoloženje naših vztrajnih tekmovalcev. Tudi publiko se je zbralo na telovadišču lepo število, bilo je navzočih kakih 200 gledalcev, ki so z zanimanjem sledili posameznim disciplinam. Vodstvo se je v letošnjem letu odločilo, da prireja silčne prireditve brez plačila z namenom, da dobi tudi naša lahka atletika svoj stalni krog obiskovalcev. Zaradi propagande lahke atletike je bila to edina rešitev in le vsaj delno gotovo dosegla svoj namen. Grajevi pa moramo sodniški zbor JLAS; zopet smo imeli prireditve, na kateri je sodelovala samo četvorica. Vemo, da so bili sodniki pozvani po dnevnem tisku, vemo tudi, da ima sekcija v Ljubljani preko 20 sodnikov, a za izvedbo dveh prireditev, mitinga in gozdnega teka dam četvorica ne zadostuje. Treba bo tudi tu napraviti red; na eni strani vidimo propagandno delo kluba, ki ga na drugi strani ovira sam sodniški zbor, ker se razvija prireditve počasi in odbija zainteresiranost publike, ki si želi tempa.

V sportnem oziru je prireditev vsekakor uspešna, omenimo naj zopet dober skok v daljino Stepišnika s 632 m. čeprav je bila deska za odgon v zelo slabem stanju in met kroge Jegliča 1259 m, ki je eden izmed najboljših metov naših atletov v letošnji sezoni. V splošnem smo pa opazili pri vseh tekmovalcih, da so v kondiciji po pustili kar večji del krivo leževno vreme in s tem zvezana predolga pavza v »enajstih«.

Posamezni rezultati so sledeči:

Met kroge: Jeglič 1259 m, 2. Stepišnik 1208 m, 3. Banko 1029 m.

Skok v daljino z zaletom: 1. Stepišnik 632 m, 2. Outrata 589 m, 3. Grünfeld Janez 539 m.

Met kopja: 1. Brunčič M. 4225 m, 2. Stepišnik 4049 m, 3. Banko 2760 m.

Tek 200 m: 1. Svetek 248 sek., 2. Grünfeld 27 sek., 3. Pietersky 272 sek., 4. Trobec 273 sek. V Svetku je dobila Ilirija odlično moč in bo v prihodnji sezoni med našimi sprinterji nekaj pomenil!

Met klavira: 1. Stepišnik 38.33 m, 2. Jeglič 33.24 m, Stepišnik je nastopil z biesuro na roki, zato mu ni uspel met preko 40 m.

Met diska: 1. Stepišnik 25.66 m, 2. Jeglič 31.84 m, 3. Banko 31.70 m.

Dekliški gozdni tek

Ob številni udeležbi občinstva je LHP priredil prvi dekliški gozdni tek za letošnje razpisal posebno darilo. Za start se je prijavilo 23 atletinj Ilirije in Atena, od katerih jih je prišlo na start samo 14. Točno ob 11:02 je dal starter znamenje za odhod. Proga se je vila od telovadišča po livalskem drevoredu do odcepa vozni poti proti Bellevue nato preko travnika na gorjajo pot, ki vodi od brezovega gozdička do Bellevue. Sredi te poti se je proga obrnila skozi gozd nazaj na spodnjo vozno pot in od tu nazaj na telovadišče. Proga je bila dolga 2000 m. Na startu začel Maribor s takšno igravino, na sprotno pa so se dele nekateri Atenašci zapeljati. Dini ki je začela z atletin tempom a čimer se je takoj s početke obsodila na neuspeh. Prvo kontrolo nastarajo atletinje v sledenem vrstnem redu:

Ije v zadnjem času doma lepe rezultata. Prvenstvena tekma

ni bila na veliki višini.

Sam stil igre je bil mlačen in medel in če bi ne bilo sem in tja prišlo do preostre igre, bi se ji skoraj ne poznalo, da je šlo za točke. Železničarji so trčili v prvem polčasu na plašnega nasprotnika in so bili v tem delu absolutni gospodari na polju. Kljub stalni premoči sta oba gola tega dela igre padla šele v 41. in 42. minuti. V drugem polčasu je moštvo pokazalo še večjo borbenost in svoj značilni elan, toda preko tega se ni moglo povzpeti niti kot celota niti posamezniki. V napadu je bil še najbolj aktiven Habht, med tem ko je notranji trio igral precej inoedno. Tudi med krilci ni bilo posebnih veličin in je defenzivno zadovoljil samo Francež I. V obrambi je bil najbolj sigurne Mahajnc, ki je budno čuval svoje svetilče in ga za dobljene gole tudi ne zadene nobena krivda.

Celjani so imeli

najboljšo moč v vratarju,

ki mu je razen tega pomagala tudi še sreča. Branilca sta bila zelo poštvalna, toda nikakor ne nepremagljiva ovira za domače. Najšibkejši del moštva so bili krilci, ki so zlasti slabo podajali napadu, tako da je bil preveč navezan sam nase. Če bi bil dobival boljše podporo od zadaj, bi bil gotovo lahko zaigral z večjim uspehom. Moštvo se je dvignilo do odločnejše in bolj smiselne igre šele po odmoru, v katerem času je tudi zabilo svoje tri gole. Zmaga Železničarja je povsem upravičena in bi bila lahko še večja, če bi bil imel v moštvo koga, ki bi znal streljati.

Igra je zelo trpela zaradi zelo slabega sodnika g. Ramovša iz Ljubljane, ki je v nekaterih primerih odločal prav v nasprotju s pravili. Po tekmi je prišlo med njim in gledalci tudi do incidenta.

V predtekmi sta mladini Maribora in Železničarja odigrali prvenstveno tekmo neodločeno z 1:1. Dopoldne pa je bila odigrana drugorazredna prvenstvena tekma med Svobodo in Panonijo iz Murske Sobote, v kateri so zaslužno zmagali domači s 3:1 (2:1).

Meri (A.), Zajc (I.), Jurković (A.), Slapar, Perdan (obe I.), Simončič, Bizjak (obe A.), Anči, Angelca (obe I.), Milena, Mara (obe A.), Darinka, Janežič in Pirš (vse Ilir.).

Pri drugi kontroli je vrstni red že znatno spremenjen. To kontrolo pasirajo tekačice takole: Meri, Slapar, Zajc, Perdan, Jurković, Anči, Darinka, Angelca, Janežič, Milena, Pirš, Simončič, Bizjak, Mara. Vrstni red se kasneje še nekoliko menja. Na čelu je še vedno Meri, sledi pa ji že tik za petami Slaparjeva, te pa se vztrajno drži novinka Zajčeva. Tretjo kontrolo pasirajo v istem vrstnem redu z izjemo Anče, ki je prehitela Jurkovičev. Pri četrti kontroli je vrstni red zopet znatno spremenjen. Na čelo ekipe se pomakne Slaparjeva, sledi ji Meri, Zajčeva, Anči, Perdan, Jurković, Angelca itd. Vrstni red se kasneje ne spremeni več, povečajo se samo razdalje med posameznimi tekačicami.

Na cilj pridejo v razmeroma dobri kondiciji v temle redu:

1. Slaparjeva v rekordnem času 7:57, 2. Meri 8:12, 3. Zajc Slavka 8:20, 4. Anči 8:21, 5. Perdan Silva, 6. Jurković Ema.

Doseženi čas Slaparjeve je iznenadil tudi največje optimiste. Dosedaj se v Jugoslaviji tako dober čas še ni dosegel. Izvrstne čase na so dosegle tudi Meri (A.) ter Zajčeva in Anči (I.). Ako upoštevamo, da so vse tri novinke, je njihov uspeh še pomembnejši.

Prvi dekliški gozdni tek je uspel torej nad vsako pričakovanje. Menda bi mo tu pri dekletih igrali Slovenci prvo vlogo v tekih na dolge proge.

V končni klasifikaciji je dosegla Ilirija 13 točk — to je prvo

TEDEN DNI FILMA

Obleke v filmu

Jako važno in težko vprašanje za vsakega filmskega režiserja kakor tudi za igralca je vprašanje obleke. Spraviti jo je treba s celoto filma v sklad, da tvori dobro premisljeno enoto. Zenske obleke se delajo navadno po načrtih znanih modnih slikarjev. Obleka in njena oblika se za vsakega igralca posebej odloča na posebnih sejah režiserskega kolegija. Od dobro zamisljenih oblek je dosti odvisno, kakšen bo zunanji uspeh. Posebno veliko paznje se polaga na zenske obleke. Pri moških vlogah ni to tako važno. Navadno se pripušča, da igralci sami določajo obleko, ker pa ni vedno dobro. Mnogo je mož, ki nimajo okusa za izbiro obleke in barve; tu pa je predvsem potrebno, da so oblika, kraj in barva v skladu z osebnostjo igralca.

Mnogi mislijo, da jim obleka po zadnji modi more pristajati. Ne vedo. Kar je pri enem naravno je pri drugem smešno. Vsak ne more nositi obleke krojene po meri, kakor si tudi ne more kupovati vsak mesec nove fazona, da ostane vedno v formi.

Vprašanje barve je tudi zelo važno. Do sedaj se nimamo barvastih filmov. Zato tega igralci ne morejo upoštevati, kako se uveljavlja njihova oseba ako so obelčeni svetlejši ali temno. Temne oblike pristajajo vsakemu, ni pa tako s svetlimi. Debeli ljudje v beli obleki so smešni. Problem obleke za filmsko snemanje je najbolje rešil do sedaj Gustav Fröhlich v filmu »Noč velike ljubezni«. Kljub temu, da v Orientu prevladuje bela barva, je vendar s svojo belo obleko zbudil pozornost vseh. Oči ženskega sveta so se obračale za njim. Vse je občudovalo njegovo bel avto-dres...

Vsekakor: Gustav Fröhlich dolguje zahvalo za svoji predvsem svetloemu okusu pri izbiri oblek. O njem lahko trdimo, da je vedno in ob vsaki priliki v formi.

Noč velike ljubezni

Na platnu filmske umetnosti je spet za blestela Jarmila Novotna. Ves njen blek in njena dražestnost sta se pokazala v filmu »Noč velike ljubezni«. Romantična ljubezenska zgodba. Orient z vso svojo tajinstvenostjo in lepoto stopi pred nas. Zdi se nam, da sanjamo, ali pa resnično doživljamo lepoto Carigrada. Jarmila Novotna in Gustav Fröhlich, glavni osebi, se pokazata tu v svojem elementu. Malo opernih del poznamo v filmu, ki bi bile tako na vrhuncu. Tu moramo, ako smo še tako kritični, priznati, da je Geza Bolvary kot režiser rešil svojo nalogo odlično. Ustvaril je

s skladateljem Robertom Stolzom delo, ki jima je v čast. Z sam libretto je posrečen. Kakor da je pisan nalašč za Jarmilo Novotno in Gustava Fröhlicha. »Noč velike ljubezni« se odigrava v Carigradu, polnem vzvodne mistike in skrivnosti, kakor si to predstavlja naš povprečen človek. Lepota tega mesta nas očara, zdi se nam, kakor bi brali in živeli v pravljicah »Tisoč in eno noč«. Gustava Fröhlicha najdemo v krogu senzacij in pustolovčin željnih dam. Mlad, a poln življenja pride kot mornarski oficir, lepi in zapeljivi, tak, da omri srca ženskam. Vse je zaljubljen vanj. Ali kakor je že Goethe rekel: »Kratka je ljubezen, vroči so poljubi in mornarji odplujejo.« tako je tudi tu. Ljubezen vzplamti, vžge in že je ločitev tu.

Zakaj si je Geza Bolvary izbral baš Carigrad za središče svojega filma, ni težko uganiti. Carigrad je bil vedno priljubena točka, mesto vročega hrepenenja morskaterga popotnika. On hrani v sebi tisto, o čemer sanjajo oni ki hrepene v svet. Ta kos sveta nam je hotel Bolvary pokazati vsaj na platnu. Posrečilo se mu je. Ustvaril je delo, za katero mu je filmska publika jako hvaležna. Hvaležna mu je tudi zato, ker je poveril glavno žensko vlogo Jarmili Novotni. Ona je kakor nalašč ustvarjena za to. Njena lepota, njen stas in eleganca morata očarati vsakega gledalca. V tej vlogi bi jo lahko imenovali Madame Butterfly od Zlatoga roga. Tudi njo zapusti njen drzni mornar. A ona ne obupa nad ljubeznijo. Zapoje krasno arijo »Mogoče nekdo se vrne mi spet...« Njena pesem je močna, lepa in prikupna kakor je pevka sama. Glas njen je tako ljubev in nežen, da mora zadiviti vsakega. Zato je film »Noč velike ljubezni« na zmagovitem pohodu po svetu.

Marlene Dietrichova

O njej vemo že mnogo. Ni ena izmed tistih igralok, ki se skrivajo v polmrak tajinstvenosti. Govori se o njej, ko smo jo navajeni videti v filmu kot demonično žensko, polno zapeljivosti in mikavnosti, da je v svojem domačem krogu jako skromna, v gotovih pogledih celo zelo malomeščanska. Njen zakon z Rudolfom Sieberjem služi kot vzor marsikateri ženi. Izven filma ima še samo en svet: dom, hčerko in moža.

O Marleni se sicer precej govori. Vsako toliko časa slišimo o kakih njeni aferi. Ali pri vsem tem moramo biti opretni. Ker nihče ne ve, kje se pri filmu konča resnica in začne reklama. To nas zanima samo v toliko, v kolikor je njeno življenje v zvezi z njenim filmom. »Plavalosa Venera« — tu je pričetek Marlene kariere. V malomeščanskem

okolišču, pri vzgoji otrok, pri kuhanju, šivanju in pranju. Kdor pozna pot Marlene Dietrichove k filmu, se mu bo tu vsililo vprašanje, ali ni mogoče to ona sama. — Idila njenega malomeščanskega življenja mu postaja sumljiva. In je tako. Nekdanja služkinja Marlena postane blesteča zvezda revij, katere lepota ruši marsikatero moško srce. Brez vsake sentimentalnosti; ona je vtelesena lepota, večna zagonetka posebejnih ženskosti. To je sfinja. Zdi se, da ima ta ženska samo telo. Da je brez duše in srca. Vendar pa lahko trdimo, da je v duši tako razgibana, kakor redko katera njenih sovratnic. Živa materinska ljubezen.

Ameriška publika se ni kmalu ogrela za njene kreacije. Bila jim je preveč tajinstvena, pretežno razumljiva za nje. Njen režiser Sternberg ji je ugledil pot. Ustvaril je iz nje umetno svetovnega slovesa, silno in mogočno. Priljubljenost njene osebnosti je taka, kakršne še ne pozna filmska umetnost.

Zakaj mi je ugajala „Ekstaza“

Na vaš razpis ocen filmov v »Ponedeljskem Jutru« z dne 30. oktobra t. l. pošiljam naslednjo kritiko.

Izmed štirih filmov, o katerih ste razpisali kritiko, mi najbolj ugaja »Ekstaza«. Režiser je film izdelal kot celoto, v njem ni prav nič nebitnega in nepotrebnega. Krenil je na pravo pot filmske umetnosti, ki mimimično umetnosti. Dialog je skrčil na najpotrebnejše, ga zostil in mu tako odredil pravilno mesto v filmu. Poudarek je bil na mimiki in nemem izražanju. Poleg mimike je režiser upošteval film kot živo fotografirano umetnost. Ustvaril je simfonijo slik, ki so simbolno živje spremljale dejanje. Karakteristika oseb s predmeti je bila dovršena. Omeniam filistrsko razporeditev predmetov na Emilovi nočni omari, igra s čebelico, veliko važnost konjev, simbolično pomenitve ljubezenskega akta z rožami v dežju. Počasno, lahko kretanje »seb je dalo vsemu filmu enotno, ubrano občutje. Glasba je bila primerna. In — s! — not least — scena, ki se je videla malomeščanskemu mišljenju tvezana, ena Eva v aktu: iz nje je dihala odkritost in resnost, ki nam je tako potrebna. Ta akt je reser in zdrav, vse drugače kakor »moralnejše« girls v operetih, ki si obesimo preki prsi in bokov krpo blaga. Posamezne scene so se vrstile z neko notranjo nuniostjo in ni bilo razbitosti v scene iz najrazličnejših krajev, kakor je to napaka drugih filmov. — Pomanjkljivo: Po Evinem odhodu manjka scena niene vrtnice in scena, kako Adam čaka ves v strahu pred Evinim porodom. Zato je kasnejša vesela pesem delu spet ne razumljiva. Ne vem, kdo je te scene iz filma izločil.

Opozorim naj še na ameriški film »Fraiks«, ki ga je predvajal kino Dvor pod neodgovarajočim naslovom »Kivava manež«. Film zasluži več pozornosti, ker ni običajni senzacijski film cirkuškega življenja marveč je v njem mnogo življenjske psihologije. Prikaže dve skupini ljudi iz cirkausa. Prvo skupino tvorijo zdravi, močni ljudje, drugo pa ljudje, ki jih je narava zapostavila: prtilikaveli, nadošeneli, stam, dvočrka, človek pol možki, pol ženska, ljudje brez rok, brez nog. Vsi ti se čutijo eni in živijo skupno v svoji bedi. Zdravi in močni jih ne marajo, zapostavljajo jih in zasmejujejo, prerivajo iz kota v kot. To zapostavljanje od narave in ljudi boli te revne stvorce, jih dela odlične, vzbudi v njih sovraštvo in bes zatiranih, ki se stopnjuje v zločin. Žensko, ki jih je ranila in zasmehovala v njih bednem življenju, naredi srbi enako. Film je pretresljivo delo, ki bi v svoji človečnosti zaslužil več pozornosti. Mislim, da je izposoievateljica pripravila vodstvo ljubljanskih kinematografov film »Fraiks« kot »velenapeto senzacionalno delo« in je tako prišel film med poslušalce, ne, česar ne zasluži.

Emil Smasek, stud. phil.

Iz akvaristove torbe

O RIBJEM MEHRJU IN DRUGO

Ribe spadajo v skupino vretenčarjev. Največjo stopnjo razvika so dosegli med njimi sesalci. Za temi ptice, potem dvoživke (žabe, pučki in drugi), njim sledje plezavke in slednjič ribe. Vsi organi, ki jih imajo sesalci, so zastopani tudi pri ribah, samo pljuč nimajo; nadomeščajo pa jih škрге. Vendar imamo pri ribah organ, ki nas deloma tudi po mestu, kjer je v telesni duplini, spominja pljuč in kjer so se pri sesalcih tudi razvila pljuča, a ta organ imenujemo ribji mehur. Kdor je kdaj gledal, ko so v kuhinji čistili ribe, je gotovo opazil tenkočrno, prozoren, z nekim plinom napolnjen mehur. Pri krapu n. pr. je razdeljen ta mehur na dva dela, pri mnogih ribah je enostaven, a nekatere ga sploh nimajo.

Zakaj imajo ribe mehur? V glavnem zato, da izenačijo svoje teže z vodo. Na podlagi tega se riba ustavi v vodi in čeprav ne deluje s plavutemi, ne pada na dno. S pomočjo mehurja zavzame riba brez sodelovanja plavut posevno ali pa navpično lego. Če pritisnejo ustrezne mišice na zadnji del mehurja, se prestavi nekaj plina v sprednji del in telo se vrti okoli zamišljene osi, ki je v repni plavuti, navzgor. Če pritisne s mišicami sprednji del je pa narobe.

Plin, ki je v mehuru, ni zrak, temveč zmes dušika, ogljikove kisline in kisika. Tudi prihajajo po krvi v mehur. Da ribe lahko izločajo nepotrebno količino plina, je mehur zvezan s tenko cevko z želodcem. So pa ribe, ki nimajo te cevi. Pri

njih absorbira prekomeren plin poseben organček na mehuru. Če prebodem z iglo mehur, pada riba na dno, čim se pa luknjica zaceli, plava riba spet normalno. Zanimivo je, da lahko počti mehur ribam, ki nimajo odvodne cevi, in to je takim ribam, ki žive stalno v morskih globinah. Če privlečemo tako s trnkom ujeto ribo na gladino, se raztegne plin v mehuru, ki je bil doslej pod jakim pritiskom, koža počti, plin uide v telesno duplino in potisne navadno želodec skozi gobec.

Naši krapovci in vse ostale sladkovodne ribe, ki žive v slovenskih vodah, imajo ta mehur razen rodu činkelj, kapljev in piškurjev. To spoznamo že na plavanju, kajti slednje ribe se gibajo pri plavanju z vsem telesom in ko prestopajo, se pogrezejo na dno, na katerem se premikajo sunkovito.

V morju je, kakor rečemo, mnogih rib brez mehurja, kar se jim pa ne pozna pri plavanju. To pa zaradi tega, ker je morska voda gostejša; v sladki vodi bi se pa takoj opazilo, da so brez mehurja.

Akvariste opozarjam na pojave pri ribah, če jih denemo v pretoplo ali prehladno vodo, ker jih vleče navzgor ali pa navzdol, dokler se množina plina v mehuru z izpuščanjem ali pa z nadprodukcijo ne prilagodi razmeram, ki so pokvarile ravnovesje.

Cesto pa vleče ribe navzgor, ne da bi se temperatura vode naglo zvišala. Take ribe so pobrale nekaj na gladini in pri tem pogoltnile nekaj zraka, zaradi česar jih vleče navzgor. To nima zveze z mehuru.

V članku z dne 30. oktobra sem omenil razstavljene akvarije ljubljanskega muzeja. Opozarjam ljubitelje na najnižji akvarij, kjer sta 2 pedzarka, mlečnik in ikrnica, v dnu sta za zarita 2 ledvičasta škrgca. Zaradi školj je mlečnik vedno v rdeči obleki. Tudi dva blistavca sta v akvariju, ki jih spoznamo na temnih prah ob bokih. Mnogi je iz Zelimeljske, drugi je pa iz Bobnovke, ki je zadnji prtok Ljubljance na levi obali. Če zavijemo v Zalogo na levo ob obali Ljubljance, smo kmalu pri mlinu ob Bobnovki. Če opazujemo ribe pod jezom tega mlina, vidimo postvri, lipane, poduste, blistavce, ki ne zrastejo čez 15 cm, in druge ribe. Blistavci plezajo radi po posevni ravnini jez navzgor. Vrh tega sta v akvariju še dva koreslja, ostrizek in polzaka.

Klub akvaristov je dobil letos dva nova akvarija. Enega je podarila naša vrla akvaristka ga. Fana Pujljeva, drugega pa profesor G. Milan Serko iz zapuščine bivšega Zoa. Klub ima zdaj štiri, za razstave jih pa potrebuje mnogo več. Razbalovanje vredno je, da se ni ljubljanski Zoo ob razpustitvi spomnil Kluba akvaristov in prirodoslovne sekcije ljubljanskega muzeja, katerima bi, mislim, solidno izdelani akvariji Zoa gotovo dobro došli. O. S.

MALI OGLASI

Službo dobi
Vaska beseda 50 par; za dajanje naslova ali za sifro 3 Din. (1)

Kravarja
Križna dobro moštvo in opravlja druga pojedela dela. Sprejem s 1. januarjem. — Plemenit, poučbo, sprejem splošne dovoljnih služb na oglaševalski »Jutra« pod sifro »Kvarar«. 4135-1

Domača učiteljica
s posebnim znanjem nemškega, francoskega jezika in klavirja se sprejme na kaj za poučevanje 13 letnih deklet gimnazistke k učni rodbini v Priepcu, Vardarska banovina. Na tašnje informacije daje oglaševalski »Jutra«. 40651-1

Rudarski inženjer
s odgovarjajočo prakso, se išče za rudnik z nastopno takoj. Izpise po potrebi z navodno prakso, zahite in referenčni listi. — »Momentana« št. 19. Publicitas, Zagreb. Dina 9. 41351-1

Kino-operaterja
z dobrim spretnostnim iščem. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41351-1

Hotelsko kuharico
važno gospodinjstvo, stara 35 let, sprejem takoj v stalno službo. Leta in mika »Momentana« št. 19. Publicitas, Zagreb. Dina 9. 41351-1

Frizerko
amo posebno in prevereno delavko sprejemem s 1. decembrom za Ptuj. Po potrebi na naslov: Fran Nožak, brivski salon v Mariboru. 41459-1

Mesar, pomočnika
priljubljeno in prevereno je vsem vseh del, poleg mesarske obrti sprejemem s 1. decembrom v stalno službo. Fran Duhšek, na sar in gostinčar Maribor. 41554-1

Dekle
Odnosno in prevereno znanje vsajeno gospodinjstvo in kuhinjske del. — »Momentana« št. 19. Publicitas, Zagreb. Dina 9. 41351-1

Uradnika blagajnika
vezničarstva knjigovodja in kavovjo in volonterko e zvezko šole ali akademijo sprejemem. — Poudariti mora sifro »Jutra« pod »Zahvale«. 41611-1

Služkinjo
na vna dela, pridno in poslušno iščem. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41694-1

Boljšje dekle
mlado, marljivo, za vse blišne potrebe sprejme najboljša obitelj. Poudariti se mora na Kolodvorsko restavracijo, Vije, Ilirski trg. 41657-1

Vajenca
za primerno šolsko izobražbo in dobrih spretnosti sprejme vredna »Harbert Zanier & sin« trgovina s mesnim blagom Sv. Peter v Slav. 41238-4

Vajenca
sposobnega za krojniško obrt, sprejemem »Proskopa« po dogovoru. Poudariti na naslov: Venerable Nemec, Svojanj — Slovenija. 41682-44

Ključav. vajenca
sprejme Megič, Karlovska cesta 22. 41722-44

14letni mladenič
lobraben, krasen in poslušno se išče izdati krojaštvu ali mehaniki. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41551-44

Učenko
za trgovino mešanega blaga sprejemem. Pogod. prihod, postojne in vsesilno in trgovine. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41671-44

Službe išče
Vaska beseda 50 par; za dajanje naslova ali za sifro 3 Din. (2)

Kuharica
dobra, poslušna, popolna na samostojna, doba in verena gospodinja. Zeli mesta v večji štampani steni ali podolje mešanice ali vseh podolje. Gre tudi v Št. 19. Publicitas, Zagreb. Dina 9. 41351-1

Brivski pomočnik
30 let star, dober delavec, soliden in zanesljiv. Zeli mesta v večji štampani steni ali podolje mešanice ali vseh podolje. Gre tudi v Št. 19. Publicitas, Zagreb. Dina 9. 41351-1

Šivilja
išče službo z vso potrebno pomočjo. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41624-2

Izučen bravec
išče v večjem salonu brez plačila namenske v serbo izpolnjenosti prakse v dam. seki salona. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod sifro »Brezplačen«. 41631-2

Mehan. mojster
z obetno prakso. Šofer in električar. S svetlobo. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod sifro »30 let«. 41685-2

Kot knjigovodja
išče mesto abovcent trg šole s maturo. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41681-2

Priden fant
zeli službo sluge, okladniška, raznašalca, delava v okladniški ali tovarni. — Gre tudi k dobremu gospodinjstvu za plačo. Za uspešno posredovanje plača 700 Din. Najbolje bi šel kam v Ljubljano. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod sifro »Zanesljivo 1500«. 41674-2

Trgov. pomočnik
izvešan v mešani stroki, z vselotno prakso. Zeli e 1. decembrom ali pozneje. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod sifro »Zanesljivo 1500«. 41674-2

Dekle
pridno in poslušno, važno vseh hišnih del in nekoliko kuhinjskega dela. Gre tudi v Št. 19. Publicitas, Zagreb. Dina 9. 41351-1

Postrežnica
mlada, pridna, poslušna, se išče zaposlitve za vna del. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41706-2

Sluga
zdraven, sofer in bolničar, izvešan, mešan in znan, gre tudi v primerno službo. T. Karavc, Zagreb. Dina 9. 41351-1

Izuriera krojačica
se priporoča cenl. domno na dnu po 35 Din. danem. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod sifro »Zelo natančno«. 41737-9

Postrežnica
zdrava, pridna, znanja in poslušna, išče službo. Naslov: Ilirjska ulica št. 9. 41736-6

Šivilja
zdravstvena, išče zaposlitve. Gre tudi na dno. Krakovski nasip 14. 41770-2

Zasluzek
Kdor išče ozadilca, plača za vsako besedo 50 par; za naslov ali sifro 3 Din. — Kdor a v d. zaslužek pa za vsako besedo 1 Din. za dajanje naslova ali za sifro pa 5 Din. (3)

Vsako prepisovanje
na stroj prevzemanje na lom. Naslov postiti v oglaševalski »Jutra«. 41430-3

Entljanje 1 m 1 Din
ažur 1 m 2 Din. — Gre tudi k dobremu gospodinjstvu za plačo. Za uspešno posredovanje plača 700 Din. Najbolje bi šel kam v Ljubljano. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod sifro »Zanesljivo 1500«. 41674-2

Nove obleke
in vseh popravila sprejemem po nizkih cenah. — Fran Kraigher, Cankarjevo na brežje 7, Ljubljana. 41593-3

Pouk
beseda 1 Din, za dajanje naslova ali za sifro 5 Din. (1)

Akademik
instruira vse predmete — predvsem mešanico. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod »Instruktor«. 41574-4

Učiteljica
državno zaposlena, poučevalna klavir in nemščino. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod »Instruktor«. 41574-4

Iščem instruktorka
(dijaka) ki bi me v sobi ekeim jeziku poučevala v vseh predmetih 3. in 4. gimnazije. Poudariti z navodno pogovore, ozir. cene na oglaševalski »Jutra« pod »Instruktor«. 41689-4

Otroški vozički
izgubljeni vozički in vrtilni vozički. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41418-6

Železen štedilnik
in železna delo emalirane strojke postelja napredaj. Forjanekova ul. 12. trafika. 41736-6

Predtiskarijo
ročni del, kompletno, ta kot prodam. Pouk izravne. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod sifro »300«. 41747-6

Svetilko
za kuhinjo, električno, svetilko za spaino sobo, aparat za čiščenje parketa, novo kuhinjsko klisto za smeti prodam. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41517-6

Peč na zaganje
veliko, za večji lokal, po cenah napredaj in gostini. — Stefan, Miklošičeva c. 4. 41834-4

Kuhinjsko opravo
novo, moderno, prodam. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41841-6

Razne starine
in umetnine ugodno prodam. Tribuč, Glince, Tržaska 6. 41847-6

Les
Vaska beseda 1 Din, za dajanje naslova ali za sifro na 5 Din. (1)

Orehove hlode
kupujem stalno. Poudariti na Skala Brezice. 41404-15

Kostanjovina
do 1000 kg. naslov za vsakovo. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod »Zahvale«. 41533-15

Kompl. jedilnico
stanovniški st. prepro. delo ne razlano, ogreje, di van. otoman itd. ugodno prodam. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41689-12

Oblacila
Irg. oglaš. po 1 Din beseda; za dajanje na slova ali za sifro 5 Din. — Oglaševalski »Jutra« pod sifro »300«. 41689-12

Za krojačice
Nekaj kosov Double sukna (nemško blago) pod cenam. Zelenikar Marjan trg. 41469-18

Moško sukno
črna, novo in več damskih črnih, po cenah prodam. Gregorčičeva ul. 17b. 41715-18

Reven dijak
pouka kakoga šolskega gospoda da bi mu posredoval zimeko sukno. Dopis na oglaševalski »Jutra« v Celju pod »Zahvale«. 41537-13

Zimsko sukno
dobro ohranjeno, po ugodni cen prodam. — Naslov v oglaševalski »Jutra«. 41812-13

Dva plašča
obleko za možkega in plašče in obleko za žensko poceni prodam. Sliomškova 9/III. 41762-13

V najem
Vaska beseda 1 Din, za dajanje naslova ali za sifro na 5 Din. (1)

Mizarsko delavnico
s »vanovan« odidam v nam. event. jo e hiko vred prodam. Poudariti na oglaševalski »Jutra« v Celju pod sifro »Prometna«. 41536-17

Trgovino
mešanega blaga na dobri točki v Ljubljani »adi« prepročelne oddam za daljšo dobo v našem Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod sifro »Momentana«. 41807-17

Stanovanje
v »obno« ali družbeno — komfortno, oddam e 1. de cembrom v Zeleni nam: Tovarniška 14. 41713-21

Dvosob. stanovanje
e priključni tokaj ali e 1. decembrom oddam v Rožni doveni. c. IV/22. 41741-21

Dvosob. stanovanje
v parku, električno, soppo »abo« kopalinice in priključni tokaj oddam v Zgor. nji Šiški 231. 41732-21

Stanovanje
priključno, lepo in zračno, obstoječe iz sobe, kuhinje, kopalnice ter shrambe, ta kolj oddam v Ljubljani — Strosmeyerjeva 5. Poizve se istozem v ponedeljek sredo in petek od 1/2 2 do 3. popoldne. 41751-21

Stanovanja
Vaska beseda 50 par, za dajanje naslova ali za sifro 3 Din. (21-a)

Stanovanje
sobe in kuhinje, svet. tu di z 2 sobami po možno en s »kolonij« išče mir na atranka druž. sob s kolj ali za večer. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod »Dober plačnik«. 41394-21a

Stanovanje
sobe in kuhinje, šele tr govka. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod sifro »Seme«. 41757-21a

Stanovanja
ene ali dvojnega, iščem za december. Poudariti na oglaševalski »Jutra« pod »Blizina centra 500«. 41095-21a